

NÉPNEVELŐ

A KATHOLIKUS TANÍTÓSÁG HIVATALOS LAPJA

Megjelenik minden vasárnap. — Előfizetési ára egész évre 8 korona, félévre 4 korona, egyes szám ára 30 fillér. — Szerkesztőség: Budapest, Szentkirályi-utca 28. szám. — Telefon: 52—31. — Kéziratokat nem küldünk vissza.

SZERKESZTŐ:
EMBER KÁROLY
SEGÉDSZERKESZTŐ:
WOHLMUTH ERNŐ
KIADÓTULAJDONOS:
SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT

Megkapja e lapot minden katolikus népoktatási intézet egy példányban ingyen. Ily kérelmek az egyházmegyei főtanfelügyelőség útján intézendők a Szent-István-Társulat igazgatóságához, Budapest, Szentkirályi-utca 28.

Ötven esztendő az iskolában.

(Petrovác József jubileumához.)

Ezernél több rózsá ékesítette az ünnepelőtermekeket. Annyi, ahány tanítónői, polgári tanítónői, óvónői, kézimunkamesternői diplomát bocsátott ki az ünnepelt 25 esztendő igazgatósága alatt. Örökzöld ágakat Erdélyből hozattak s ezzel díszítették a falakat az ünnep színhelyén. Jelképe ez Petrovác halhatatlan érdemeinek. Fehér galambokat gyűjtögettek félesztendőn keresztül a kalocsai főegyházmegye apácaiskolái megyeszerte, mert sok kellett az igazgató úr jubileumára szimbolumnak. Hogy kifejezésre jusson s lássa az ünnepelt, amit a hercegprímás ez alkalomra küldött elismerő sorai mondanak: «a hosszú pálya mentén a kath. nőknek beláthatatlan sora áll, akik halás emlékezéssel mind Nagyságodra tekintenek s fehér lelküknek egy-egy virágát teszik le feledhetetlen jó tanáruk elé». A kétnapra tervezett ifjúsági ünnepi előadások sorozatának szinte minden száma azért volt a műsoron, hogy az ünnepelt lássa, hogy megértették őt, hogy érezze, hogy neki örömet szerezni óhajtottak. «Az ember küzdelme» c. színmű azért került sorra, mert hiszen ennél jobban nem fejezi ki semmi a nagyságos úr lelki világát. «A vidám vizsga» azért, hogy lássa, hogy «honoráljuk az iskolai nevelő humor értékét». «A diák csíny» bohózzal is neki áldoztak, mert ő «a vidám jószívűségnek nagy tisztelője». És az intézet egyik elsőrangú művész zongoristanövendéke csodamelegén játszotta el a 68 éves mester régi «kedvence nótáit». És amikor a két teljes napig tartó ünnepség este 8 órakor véget ért, a lányok — mintha most kezdenék — maguk között újra viganodtak este 11 óráig. Végül igazgatójuk művészi olajfestésű képe elé gyülekezve, magyar dalokat énekeltek, hogy szívük hangulatának a végső akkordokkal adják meg a koronáját.

Nemcsak azért kaptam ki és kötöttem csokorba e pár jelenséget a kalocsai iskolánék nagy jubileumi ünnepének programjából, hogy az

olvasót beleállítsam a mi hangulatunkba, hanem azért is, hogy egy konkrét példát adjak annak a problémának megoldásához, hogy hogyan kell iskolai ünnepet rendezni. Hogy hogyan kell úgy rendezni, hogy ne a szereplők hiúságát szolgálja az ünnep, hanem az eszmétől áthatottan, az egész közönség lelke ünnepet ülve, fölemelkedjék s nemesedjék. Itt ez történt. A szeretet ülte itt a szívekben diadalünnepét. Az igaz, a bensőséges, a fölemelő, a nevelő szeretet. A hivalgás nélkül való szeretet.

Nagy érdemük volt ebben a rendező iskolanővéreknek. Az iskolánék evangéliumi tanácsoktól megedződött, megfínomodott, gyöngédebbé vált lelkületének, illetett okosságának s szinte a hősiesség fokáig emelkedett szilárd akaraterejének a munkája volt ez a nevelő ünneplés. De sikertelen lett volna sok tekintetben ez az áldozat, ha maga az ünnepelt nem lett volna olyan, akire méltán ráillett a földízített terem egyik falának ez a találó mondása: «Dolgozott és szeretett». Ennek a két tényezőnek együttes és áldásos hatása emelte a külsőleg is nagytényű ünnepet a szívek bensőséges ünnepévé. Nem csupán az ifjúság szívének az ünnepévé, hanem a volt tanítványok ezreinek és a megértő tisztelők százainak igaz örömmünnepévé.

Valahogy ilyenek képzeltem én elmékedésben mindig az emberszeretőket, a népboldogítókat, az igazi pedagógusok hatásainak ünnepi gyümölesit. Ha semmi más nem bizonyítana, hogy Petrovác József ihletett, Isten szíve szerint való, született nevelői személyiség, ennek az ünnepnek bensőséges, magával ragadó, tiszta fenyege megcáfolhatatlanul bizonyosságot tenni erről.

Hogy ki volt eddig Petrovác, azt a Népinevelő 1910. évi egyik száma kontúr-képpen bemutatja. Hogy miye volt ő iskoláján kívül az egyházmegye katolikus tanügyének, arról a kalocsai érseki hatóság tesz ünnepi köszöntőjében hiteles tanúságot. «Nagyságod 50 éves pedagógiai s 25 éves igazgatói működésének méltatásánál — mondja az érseki hatóság leirata — részletesen foglalkoznom kellene azzal, hogy mennyit köszönhet Nagy-

ságodnak a katolikus pedagógia, mily érdemeket szerzett Nagyságod az egyházmegye iskoláinak megvédésében s felvirágoztatásában, a Miasszonyunkról nevezett iskolánének hírneves kalocsai intézetének megalapozásában, fejlesztésében s tökélyesbítésében. De úgy az itt röviden érintett, mint számos egyéb érdemeinek részletezése s méltánylása nem tartható ezen üdvözli soraim szűk keretébe. De felesleges is ott írni, ahol a tények oly hangosan beszélnek.

Nagyságod szép, sikeres és üdvös pályafutását egyrészt kiváló tehetségének, ritka munkásságának, példás önzetlenségének s a vallásosság és honszeretet erényei által megedezett akaraterejének köszönheti. Azon összhang, mely cselekvéseinkben mindenkor alárendeli tehetségeinket, akaratunkat s mindennemű törekvésünket Isten szent akaratának, bámulatos módon van meg s volt meg mindenkor Nagyságodban. S ezen összhangból fakadt azon lelki nyugalom, mely a céltudatos s eredményes működéshez szükséges s ezen lelki összhangra szállt le Isten szent áldása, mely Nagyságodat félszázados működésében folyton kísérte s mindezekig szellemi javait s testi egészségét ritka módon biztosította.

S hogy mi volt Petrovác az ország katolikus tanügyének, azt helyettem Csernoch János dr., az ország hercegprímása mondja meg a következő sorokban:

«Nagyságos igazgató úr! Régóta őszinte nagyrabecsüléssel tisztelem Nagyságodban hazánk katolikus pedagógusainak egyik legnagyobbikát s rövid másfél évig mint főpásztora közvetlen közelből ismerhettem meg biztos és alapos tudását, bámulatos jártasságát az iskolaügyben, gazdag tapasztalatait és ami mindezeknél értékesebb, hajthatatlan katolikus meggyőződését. Ezután hivatkozva az előbb már idézett részletben a neveltek hosszú sorára, így folytatja: «A sorban helyet kérnek mindazok, akikkel Nagyságod akár mint tanár, akár mint tanfelügyelő valaha együtt működött. Ezek közé számítom magamat, aki oly szerencsés voltam Nagyságod szolgálatait igénybe vehetni. Fogadja Nagyságod e ritka jubileum napján a magyar katolikus egyház hálás köszönését, fogadja az én meleg kézszerítésem és azt a hő kívánságomat, hogy a jó Isten Nagyságodat a magyar egyház javára és övéinek örömeire még sokáig a legvirulóbb egészségben megtartsa».

S ha valaki azt hinné, hogy a dültbetűs sorok csak üres udvariasságot jelentenek, felettébb tévedne. Csak pár adatot hozok fel ennek igazolására. A magyar katolikus tanítóegyesületeknek Petrovác az apja és ápolója. A magyar katolikus felsőbb leánynevelésnek ő a megmentője. Ő alkotta meg a polgári leányiskolák országos rendezésével a kalocsai polgári tanítóné-képzőt. Ebben képesítették hosszú időn át az ország szerzetesnői. Így terjedtek el országszerte a kat. polgári leányiskolák. Ez alapon fejlődtek

ki az ország kath. (apáca) tanítóné-képzői, sőt polgári tanítóné-képzői is. Ő tartotta vissza egyházmegyéjében a kath. iskolák elközösítésének áramlatát. S ahol az ő rendszerét követték az országban, szintén útját állhatták iskoláink elveszelődésének. És épen Csernoch hercegprímás tudja legjobban, mit jelent a magyar kath. iskolaügy országos szervezési munkáiban Petrovác csodálatos szervezőképessége, zsenije, tárgyilagossága és őszinte, hamisítatlan, igaz hithűsége, katholicitása. S ő tudja, mit jelentett az ország kath. iskolágyára Petrovác személye a kath. autonómiai értekezleteken, valamint a politika erős embert kívánó haremében. S hogy ez a jelentőség országos, azt az új kultuszminiszter is tanúsítja. S hiszem, hogy ha Zichy János marad a miniszteri széken, aki a jubilans személyi tulajdonságait és nagy értékét közvetlen tapasztalatból hosszú időn át s régóta ismeri, ez az értékelés eklatánsabban is érvényesítettetett volna.

De ezt bizonyítják Majláth Gusztav gróf erdélyi, Prohászka Ottokár székesfehérvári, Párny Sándor szepeshelyi, Bornemissza Tibor dr. szatmari s Mayer Béla ny. püspökök meleg üdvözléte. Günther Antal, a Kuria elnöke, mint a jubilans régi tisztelője, az Országos Kath. Tanügyi Tanács elnöksége, Radnay Rezső min. osztálytanácsos, Erdősi Károly a Szent-István-Társulat vezérigazgatója, Mosdóssy Imre, Pacséri Károly, Faragó János, Gráf Nikáz kir. tanfelügyelők és Vangel Jenő, a pedagógium igazgatója, mint az ünnepelt működésének személyes ismerői és az üdvözlők száznál több levele és telegrammja, ékesen hirdetik, hogy a régi tanítói gárda kiemelkedett ezen elsorángú képviselője a legigazabb érdemekkel vívta ki a nagy ünnepeltetést és az országos elismerést. Mert tényleg providenciális férfiú, országra szóló tehetség és országos intézkedések létesítésére való szellem és jellem.

Pár adatot mégis fel kell itt hoznom a kalocsai zárdai leányiskolák igazgatójának jellemzésére. Ezelőtt ötven esztendővel nyerte Kalocsán főelemi iskolai tanítói oklevelét. 15 esztendeig népiskolai tanító volt. Ezután maig az egyházmegye segédtanfelügyelője. Később a tanítóné-képző neveléstan tanára, 1881-től pedig a nagy iskola-tömbnek (az óvodától a polgári tanítóné-képző-intézetig minden népoktatási intézetnek) igazgatója. Egyéb elfoglaltságait itt most nem említem. De hogy miként lett azzá, ami s mi ő tulajdonképpen, azt pár szóval mégis jelezni kell. De nem a magam szavaival teszem. Mondja el helyettem Kleiner Lajos, a jubileum ünnepi szónoka, a kalocsai káptalani helynök. «Példányszerű a hivatásszeretete. Odaadó a ragaszkodása és szeretete a gyermekekhez és növendékeihez. Az önképzés és az önművelés egyik nagy példája, kinek tudása egyetemi tanulmányokat végzettek sokszor fölülhalad. Az iskolaügyi szervezés országos tekintélye. A legerősebb karakterember. Igazi jó ember. Hithű magyar ember. Iskoláink megmentője.»

Tanári és igazgatói jellemzését *Kurcz Adolf*, intézetének hittanára adta ünnepi beszédének következő szép részletében: «Az a félszázados munkásélet, melynek javarésze az intézet nagy kincse, tanúja annak, hogy ő bár nem pap, mégis apostol; bár nem hordja a szerzetes köntösét, mégis biztosan járja a tökéletes élet útját. Hogy egy az ő öröme: a kötelességtudás, egy az eszményképe: a Mester, egy a vezető világossága: a keresztény okosság, egy a fegyvere: a szeretet. Hogy nemcsak korban, de munkásságban is megelőzi kartársait; tudásával biztos vezetőjük, tanácsaival erős gyámoluk s míg azok ezt mindennap érzik, ő az, aki legkevesebbet tud róla, mert lelke épülete az alázatosság mélyeséges fundamentumán emelkedik a magasságok felé. Az a világ, mely az Isten gondolatait nem akarja és nem is fogja megérteni soha, ma ezen az ő nagy ünnepe napján úgy elhalad mellette, mintha sohasem vette volna észre. De ez az ő lelkét nem tudja érinteni, mert hisz az egészen mást keres és amit keres, az Isten földi dicsőségének gyarapodását és a kezére bízott lelkek javát nemes munkájával már meg is találta. Szívében őrzi ezt a kincset, mint biztos zálogát annak az eljövendő jutalomnak, melyről a Szentlélek énekel: «Akik igazságra oktatnak sokakat, mint a csillagok, örökön örökké fényleni fognak». (Dán. 12. 3.)

Nem az elismerésnek szavai ezek, mert hisz az elismerés forrásainak a magas helyeken kell fakadniok, hanem a tanúskodásé. És igaz tanúskodásé, mert hisz azoknak lelke vallja mindezt, akik vele egy célt szolgálnak, egy utat járnak, látják minden lépését, tudják nyílt szíve gondolatait. Azoknak a lelke vallja mindezt, akik ezen az ő nagy ünnepnapján, mikor mindazok, akik őt igazán ismerik, őszinte becsülésük, mély tiszteletük és bensőséges szeretetük aranykeresztjét tűzik az ő arany szíve fölé, azt mondják: egy gyöngyöt hadd helyezzen a mi kezünk is abba az aranykeresztbe, igaz gyöngy az, mert hisz a nagy mélység termette, kartársaid szíve. Azoknak a lelke vallja ezt, akik bár ez intézet zászlóvivőinek tudják magukat, ma tisztelettel hajtják meg előtte lobogójukat és imádkoznak és könyörögnek: adja az Ur, hogy még soka lehess a mi vezérünk, mert mi követni akarunk tégedet.

Hogy működésének hatásáról is tanúság téssek, *Brandtnerné-Szabady* Emilia tanítónő üdvözlő beszédének a végét ígatom ide. Ő illetékesebb erre, mint én. Ime:

Szeretnők követni tanítólelkének ideális munkájában, mellyel nevelt már anyákat, kik szép eszméinek vetőmagjait hintegetik gyűgyögő gyermekkincsök lelkébe; nevelt szerzetesnőket, kik eszményi nagy föladataik betöltésénél atyai ragyogó szívéből nyernek buzdítást; — nevelt tanítónőket, kik magasztos példájából építik föl soha nem lankadó szorgalmuknak leggyümölcsözőbb kulturmunkáját.

— Jöjjetek anyák, — jöjjetek szerzetesnők, — jöjjetek édes magyar hazánknak lelkes hőleányai, — mind-mind, — vessetek ide egy pillantást az élet forgatagából, s hintsétek lábait elé hálátok illatos virágait. Nincs senki, aki igaz érzéssel ne csatlakozzon ehhez a lelkes hódolathoz s ki hálás szívvel ne sóhajtana áldást érdemdús életére. — S ha hódoló tiszteletünk nyilvánítását, szívünknek újjongó lelkesedését s e csekély emléktárgyakat, mint hálánk szimbolumait kegyesen fogadja. — úgy ez lesz a mi lelkünknek legigazibb gyönyörűsége s e gyönyörű ünnepségnek legszebb emléke.

És átadta volt tanítványainak szép ajándékát, egy 50 leveles arany babérágat és egy nagy ezüst virágvázát. Átadták az iskolánéknak aranykoszorúkat a magyarországi apácák igazi pátriárkájának, átadták a növendékek ezüstkoszorúkat és az elemi és polgári iskolák tanulói arany borostyánágukat. És összehordtak sok mindent az ország minden részéből és elhangzottak szép szavak, hullottak meleg könnyek e napon. Mindez egyet hirdetett: a szeretet hatalmát. A pedagógia diadalának ezt a csodaszerejét. Ami nélkül hiába van nagy ész, vasakarát a tanításnevelés terén. Ebben az igaz szeretetben volt nagy hosszú 50 éven át Petrovác lángesze és óriási akarata. De ebben voltak nagyok az őt megértő iskolánéknak is. Akik, ha hozzáemelkedni nem tudtak volna, ez a nagy nap, ez a meleg ünnep, ez a nemes áldozat, ez a nagy nevelői tény nem termett volna meg Petrovác József nagy életének elismertetésére és fölmagasztolására.

Dreiszigler Ferenc.

A valláserkölcsei, értelmi és nemzeti szempontok a nevelés történetében.

Irta: *Kovács Alajos.*

VII.

Schwegler Albert így jellemzi a szofisztika művelődéstörténeti jelentőségét: A szofisztika tudományos és erkölcsi fogatkozásai egészen szembeötlők. Ép azért, mivel egyes újabb történetírók arnyoldalait túlbuzgó igyekezettel már nagyon is kiszínezték s léhaságuk, erkölestelenségük, élvezetvágyuk, hiúságuk, önzésük, üres és csak látszatra dolgozó bölcsességük s vitatkozó képességük miatt elég panasza elhangzott már, ezeknek részletezésénél nem szükséges tovább időznünk. Ellenben a szofisták művelődéstörténeti jelentősége felett egyes írók oly könnyen át szoktak siklani. Ha csak negatív szolgálataikat végezték volna, amennyiben kihívták Sokrates és Platon oppozícióját: akkor mérhetetlen befolyásuk s némelyikök kiváló nagy híre, valamint az egész nemzet gondolkozásában tőlük előidézett forradalom, mind megmagyarázhatatlanok volnának. Megmagyarázhatatlan volna például, hogy miért látogatta akkor Sokrates Prodikus előadásait s miért küldött hozzá más tanítványokat is, ha az ő vezetését a grammatika s szolgálatait a logika

terén el nem ismerte... Általában a szofisták az általános ismeretek egész tömegét dobták a nép közé, az ismereteknek nagy csomó, fejlődésre alkalmas magvát szórták el; ismeretelméleti, logikai, nyelvészeti kutatásokat idézve elő, az emberi tudás sokféle ágaiban fektették le a módszeres eljárás alapjait; és az akkori Athéne esodálatos szellemi rugékonyságát részben ők idézték elő, részben pedig fokozták. Legnagyobb érdemeik a nyelvészet terén vannak... Mindez elég ahhoz, hogy ennek a kornak ebben a jelenségében ne pusztán csak a rothadás jeleit keressük. (I. m. 52. l.) A későbbi szofistákról Schwegler is kénytelen elismerni, hogy ezek minden tekintetét félretéve, vakmerő bátorsággal még Gorgiasnál (ki a természetéről, vagyis a nem-létezőről ír) és Protagorasnál (ki azt állította, hogy az emberek erkölcsi törvényül ismerhetik el, ami rájuk nézve előnyökkel jár) is tovább mentek. Nagybárá olyan szabad gondolkodók voltak ezek, akik tönkre tették a hazai erkölcsöket, vallást és törvényeket. (I. m. 54. l.)

Kivált a Perikles korát követő időszakban lesz szembevetendő az ősi erkölcs s a nemzeti érzés hanyatlása. Az értelmi képzés motívuma most már oly szélsőséges szerephez jut a pedagógiában, hogy a görögöknek szinte kedvök telik a régi nevelés harmóniájának megzavarásában. Elhiszik, hogy a valláserköles és nemzeti szellemű nevelés útjában van az értelem kiképzésének s az egyéni gondolkodás felszabadulásának és kifejlődésének. Tévedésüket mi tisztán látjuk; s amikor a *chaironeai* csata Kr. e. 338-ban véget vetett Görögország függetlenségének, a görögök is beláthatták, hogy erkölcsben és nemzeti érzésben megfogyatkozott társadalmat a még oly magasan kifejtett tudományosság sem képes fenntartani. Így veszett el az a nemzet, melyet Európa tanítójának szoktunk mondani. S a hódító nemzet: egy erős nemzeti érzésű, egyszerű értelmű, de tiszta erkölcsi életű, tornákban s lovagjátékokban edzett testű nép, a meghódítottaktól csak *tudományukat* vette el. Ezt azért tették a makedónok, hogy a szellemi kincseket maguk erkölcsi, testi és nemzeti neveléséhez hozzáadva, olyan erőt tudjanak kifejteni, amelynek révén világalalomhoz juthatnak.

A történelem folyamatát vizsgálva látjuk, hogy némely korban az erkölcsi, testi, nemzeti és értelmi nevelés harmoniája az értelmi képzés javára felbomlik. Ilyen korokról mondotta *Pestalozzi* e szavakat: „Miként az egyes ember, egész korok is jelentős haladást tehetnek az igaz megismerésében és annak dacára a jónak akarásában messze elmaradnak». Ezt az ítéletet Görögországnak most vázolt korszakára is fölötte találoan alkalmazhatjuk.

A perzsák elleni dicső szabadságharcot követő fényes idő, *Perikles* kora, a külső jelek dacára is a súlyos útja volt, mint ezt a peloponnésosi testvérháború lefolyása is igazolja. Ezen időszak gondolkodói és a nevelés irányának kitzúói közül a legnagyobbak mind az ősi valláserköles, nemzeti, testi, művészi és értelmi motívumokról vezetett nevelésért harcoltak. Még a szofistaság vádjá miatt elvesztett *Sokrates*ről sem mondhatjuk, hogy ő az erkölcsi jellem motívuma ellen tört volna. Ellenkezőleg, ő az embert mint cselekvő, erkölcsös szellemet fogja fel. Pozitív bölcsellete kizárólag erkölcsi jellegű, az erény kutatásában merül ki; annyira kizárólagos, hogy, amint mindig ismétlődik az egyes princípiumok fellépésénél, nem egyéb, mint az eddigi törekvéseknek, a természetbölcselletnek és a mennyi-

ségtudománynak merev megvetése. A szofistáknak határozott ellenlábas. Ezen a téren csak az lehetett az ő jól választott feladata — mondja Schwegler — hogy egyik lábával maga is a szofisták talaján állva, őket saját magukkal, saját elvökkel győzze le.

A Sokrates és Aristophanest követő időnek három nagy gondolkodója van, akik nevelői eszményt festettek: *Xenophon*, *Platon* és *Aristoteles*. Egymást követik, de oly kevés különbség van köztük, hogy kortársak is voltak.

Xenophon előtt a spártai nevelés eszménye: a szigorú erkölcsi és katonasági nevelés motívumai lebegtek, amikor a nevelés reformálásán gondolkodott. *Kyropaideia* c. regényében Kyrosnak, Kambyzes fiának képzelte nevelését írja le. Jobban mondva, *Xenophon* olyan nevelést ír le, amilyennek révén egy Kyrost nevelhetünk. *Xenophon világhódító* nevelését rajzolja, de vegyük ehhez még azt is, hogy abban az időben hazája, Athén, végtelen ellenségeskedésben állott Spártával s ezen ellenségeskedés alatt az athéniak immár nagyon is érezhették az *elpuhuláshoz* vezető nevelésökből eredő roppant hátrányokat. Így két erős indító oka is volt *Xenophon* arra, hogy nevelői eszményében azt az államot nézze, amelyik pusztán katonai képzés és szigorú erkölcsös nevelés révén is erősebbnek mutatkozott a tudományokért és művészetekért élő Athénnél. *Xenophon* egyik gondolata az, hogy az állam alkalmas nevelés és szoktatás révén előzetesen és kezdettől fogva gondoskodjék arról, hogy a polgárok rossz vagy förtelmes dolgokat meg ne kívánjanak. Másik gondolata, hogy az ő iskolájában nem csupán *tanulják*, hanem az iskolai igazságszítás révén *gyakorolják* is az igazságot s az igazságszítást. A józanságot és mértékletességet is nem csupán szóval és könyvből állítja a tanulók elé az iskola, hanem úgy szoktatják őket ezekre, akár csak a nyilazásra vagy a dárдавetésre. Mikor az iskolát elhagyja az ifjú, *Xenophon*nál csak úgy mint Spártában vagy *Platon* államában, a közösség felügyelete alatt fog maradni továbbra is.

Az értelmi és művészi nevelés motívumainak elhagyása s az egyén teljes elfelejtése miatt *Xenophon* eszménye egyoldalú. Ezt az egyoldalúságot csupán azzal menthetjük, hogy *Xenophon*ból is erős visszahatás vált ki az ellen az athéni nevelési rendszer ellen, amelyik az ősi erkölcsi és nemzeti elemeket elhomályosította. E visszahatásnak mély alapot adott a perzsa történelem s a peloponnésosi háború. Ezeknek figyelembe vételével megértjük, hogy *Xenophon* tekintete ép a felé a nép felé irányul, amely azon erények megőrzése révén élte túl egy ideig versenytársait, amely erények elpusztulása miatt Athén elbukott.

Platon hosszú működése folyamán igen sokszor foglalkozik a nevelés kérdéssel is. Vegyük azonban tekintetbe, hogy *Platon* bölcseletének fejlődését három korszakra szokták osztani s épen a harmadik korszakban írta a *Respublica*-t s a *Törvények*-et, tehát azokat a dialogusokat, amelyek az állam keretében a nevelés kérdéseit is megoldják. *Schwegler* mondja, hogy *Platon* bölcselati munkásságának harmadik korszaka az első korszaknak formái tökéletességét s a másodiknak filozófiai mélységét egyesíti. (I. m. 84. l.) E két körülmény egybevetése teljesen indokolja azok álláspontját, kik a *Respublica* s a *Törvények* lapjaiból olvassák ki *Platon* nevelői eszményét.

Az Állam erkölcsi tétel bizonyítása céljából kelet-

kezett. Platon Sokratesnek azon tételét akarja bebizonyítani, hogy az igazságosság azonos a boldogsággal. Ámde ezt az igazságot nem annyira az egyes ember életéből, hanem a nagyobb közösségből, az állam életéből tudjuk kellőleg megérteni.

(Vége következik.)

A népiskolai tanulók játékaikról.

Írta: Vörös Ferenc.

II.

A tapasztalás is igazolja, hogy a szép beszéd mindenkor megnyeri a hallgatók szívét, mert varázsa által annyira hat reánk, hogy a legkellemesebb állapotban érezzük magunkat. S miután már Cicero, Demosthenes a szavalást a szellemre, lélekre, szívre, kedélyre legfontosabbnak tartották s a szavalás nélkül értelmesebb beszéd nem is képzelhető, azért e szempontból is programunkba fel kell vennünk.

A szavalás után a legfontosabb kedélyképző eszköz az ének. Tekintsünk bármerre, az emberiség, ha jókedvű: énekel. Az ének tehát a kedvnek külső nyugtája, vagy ha dalnak nevezzük: nem egyéb, mint harmóniás szavakba öntése a gondolattá érlett érzeménynek. Az ének — mondja Diesterweg — az embernek egész létét mint elevenítő, nemesítő és vidító elem hatja keresztül! Énekeltesük tehát növendékeinket, ahol csak lehet, templomban, iskolában, kirándulásokon, ünnepségeinken, de úgy, hogy a kedély valóban finomodjék. E célból a dalokat előbb ki kell válogatnunk s betanítanunk.

Valamennyi ének között legnagyobb gondot kell fordítanunk az egyházi ének ápolására. «Mert — mondja Curtmann — az egyházi ének egyike a keresztény istentisztelet legszebb ékeinek, melynek igen nagy része volt és van a keresztény népek művelésében.»

A világi énekekből pedig olyanokat tanítsunk, amelyek a tanuló egész életére vonatkoznak, vagy mint Diesterweg mondja: «vegyük figyelembe a tanuló jelenét, jövőjét, állandó és változó viszonyait a természethez, emberekhez, Istenhez»; de különösen arra törekedjünk, hogy a tanulók a hazafias és magyarszatú dalok egész seregét elsajátítsák s aztán énekeltesük minden szükséges esetben s meglatjuk, hogy a gyermekek át fogják vinni az életbe s kiszorítják a szépérzékét és erkölcsöt sértő ocsmány dalokat.

Nem megvetendő a gyermekek mulatságai és ünnepei alkalmával a zene sem. Ha mulatni akarunk, zenét kívánunk: mert a dalon kívül ez az egyetlen eszköz, amely oly közelről és élénken érinti a szív húrjait. Azért nagyon célszerű, ha a gyermekek énekét valamilyen hangszerrrel kíséjük; mert ez által a kedvet, örömet és vidámságot mintegy fokozzuk.

Kedves délutáni mulatságokat szerezhetünk növendékeinknek, ha az olvasást, szavalást, éneket, zenét összekapcsolva szindarabokat tanítunk be velük. A szindarabok különösen azért ajánlatosak, mert a tanítást a növendék nem veszi észre s így érdeklődik iránta s a nagyobb érdeklődés több eredményt létesít. Természetesen mindenkor tisztességes és tanulságos szindarabokkal álljunk elő, amelyeknek határozottan megvan az erkölcsi irányuk.

Ajánlásra méltó mulatságok a kirándulások is, hogy a növendékek az élet szokásos egyformaságát megszakítsák, a munkát jutalmazza s szorgalomra

ösztönzésül szolgáljanak. Már az a körülmény is bizonyítja a séták kedélyüditő voltát, hogy az az erdőbe, mezőre, hegyekre történik. Hisz tudjuk, hogy a legkedvesebb élet a mezei, amelyet a hosszú és kellemetlen élet ideáljának szoktunk nevezni s méltán, mert a mezei lakások között van a legtöbb megelégedett, boldog és hosszúéletű ember. Semmi sem frissíti fel annyira a lankadt erőket, mint a szabad, tiszta levegőn való mozgás s a folytonostárgyváltozat, a tapasztalás felébreszti a szunnyadó lelki erőket: de különösen hat a kedélyre. Mert a szép természet a maga érzéki külseje által is alkalmas arra, hogy az ember kedélyére hathasson s az anyagítól az ideálshoz emeljen. De minthogy a szép természet nagyon változatos, komplikált s ha valóban kedélyképző eszköznek és mulatságnak óhajtjuk használni, akkor a természet szépségeiben egyenkint kell gyönyörködtetni növendékeinket.

Legelső helyre kell tennünk a madarak dalát és pedig azért, mert ez a legérzékletlenebb emberre is hatással van, ha figyelmessé tétetik reá. Például figyelmeztessük a tanulót a magasan repülő pacsirtára, amint röptében dicséri az Istent, avagy a fecske vidám csicseregésére, vagy hallgassuk a fülemüle dalát, ennek hallatára keblünkben a nyugalom érzete támad, nem érezzük szenvedéseinket s szívünk is élénkebben ver. Mondjuk nekik, hogy a legszebb vidék sem gyönyörködtetne, ha abban madárdal nem hangzanék. S midőn így a madárkák dalának gyönyörködésébe merülünk, el lehetne mondani közben-közben a látott madárnak hasznát, utána pedig eldalolni valamilyen madárdalt, amely a madárkák iránt részvétet kelt. Erre a növendékek játszanak saját tetszésük szerint.

Más kirándulás alkalmával meg a növényekben keressük kedélyünk felüdítését és szórakoztatását.

Hogy a növények a kedélyre csakugyan befolyással vannak, elég a virágmythológiára hivatkoznom s a történelemre, mely azt bizonyítja, hogy az emberi művelődés bölcsője csak növényekben gazdag vidék lehetett, vagy mint Byron mondja, «hol a cédrus, a szőlő, az aranykalászok az örökös napsugár alatt folyton díszlenek, hol az állatokkal terhelt zephyrek virágzó rózsaberkek fölött lejtének, hol a citrom és a narancs pompázik s a fülemüle dala soha el nem némul: hol a föld zöldje, az ég kékje s a tengerhabok bibora legsötétebb». Tehát oly tartományból kellett kiindulnia az emberi műveltségnek, ahol az ember lelkét felemelhette az őt környező természet pompái és csodái között, mert a lélek a testi jólét mellett nagy tevékenységet fejthetett ki.

De tanulmányozzuk akármely nép irodalmát, minden műben szerepelnek a virágok, növények, ami csak azt jelentheti, hogy ezek befolyással vannak reánk.

Avagy tekintsük át a szentírást: összülünk a fák és virágok közt járkáltak; fához volt kötve az első parancs, «minden fáról ehettek, csak a jó és gonosz tudás fájáról nem». Káin és Ábel a föld, gyümölcseiből áldozott; Noénál szerepel a zöldelő olajfa; Ábrahám a fa árnyékában üldögélt a három idegen vándor közeledésekor; Mózesnél a gyékénykosár, csipkebokor, Jákobnál a lencse stb. mind a növényvilágból valók.

Az Ujszövetségben pedig Üdvözítőnk számos példát és hasonlatot vett a növényekről.

S ha tekintjük a növények alakját, mind valamely szent dologra emlékeztetnek, pl. a legtöbb levél gót vagy latin keresztet mutat.

A virágok pedig az erények jelképei gyanánt használatnak s szimbolikus jelentéssel bírnak. Ezért rajzolnak a szentek képeihez virágokat, ezért nevezzük az angyalokat az ég virágainak, szenteit pedig a föld virágainak. A szentírásban Krisztus is virágnak nevezetik: „én vagyok a mező virága és a völgyek liliuma”.

A növények tehát sokszorosan ki vannak tüntetve, ami az exegeták magyarázata szerint arra vezendő vissza, hogy a növényvilágban több a tiszta, igaz és szűzies elem s így az Isten előtt az nagyon kedves. Ezért parancsolja a szentírás a növényekkel való díszítést, mondván: „Benedicite universa germinantia in terra Domino”.

Midőn tehát a növények szimbolikus jelentéssel bírnak, ezek körül fordul meg az ember élettörténete s a műveltségre határozottan befolyással vannak: a gyermekek nem szórakozhatnak hasznotlan a növényekkel s kedélyük nem üdülne fel a növények társaságában?

Eltételezve attól, hogy a gyermekek kirándulás alkalmával megtanulhatják a növények alakzatát, mily kedves, kedélyerősítő mulatság volna például az, ha szabadban lombsátort állítanak fel a tanulók s abban mindenféle társasjátékokat játszanának. Ilyen játék volna például a „Szineske”, mely abban áll, hogy a tanulók választanak maguk közül egy vevőt, akinek feladata lesz eltalálni a társai által választott színek. A vevő 20–30 lépésnyire eltávolodik, a többiek ezalatt körbe ülnek s mindegyik más-más színű virágot választ. Midőn a választás megtörtént, elküldik magukat: „Tessék virágot venni!” Ekkor a vevő sorba járja az üléket s mindegyiktől kérde: „Van-e nálad piros- (a másiknál kék, fehér stb.) színű virág? Ha eltalálja a színt, az eladó ezen kérdést intézi hozzá: „Miért tetszik neked a piros (kék, fehér, zöld, szín)?” Ha a kérdésre okosan meg tud felelni, akkor megfogja vevőjének kezét, néhány tánclepet tesz vele, mialatt a többiek valamely csattanós dalt énekelnek. S így megy ez tovább. A megvásárolt virágokból ezután a tanulók virágokat gyűjtenek és pedig ki-ki a saját színét, amelyekből koszorúkat fonnak s azzal vevőjük lakását díszítik fel. Ha már minden virág megvásároltatott, akkor az lesz az új vevő, akinek a színét legutoljára találták el.

(Folytatása következik.)

SZEMLE.

Tanügyi tallózás a külföldön. (f.) A francia állami iskolai tanítók egyesületei, az ú. n. „amicales” (baráti szövetségek) mostanában tartották Párisban kongresszusukat. Közel százezer (99.400) tanító van az ilyen szervezetekbe tömörülve és ez magyarázza meg, hogy miért van a francia tanítóságnak olyan aránytalanul nagy politikai befolyása. A radikális politikai irányzat hamarosan észrevette ezt és teljes erejével rávetette magát a tanítóság meghódítására úgy, hogy a francia tanítók zöme ma teljesen a combizmus, az egyházellenes radikálizmus karmái között van. Ennek a radikálizmusnak volt a gyümölcse az a hajszá, melyet ezek a tanító-szövetségek egyes püspökök ellen indítottak, akik az iskolákban és a tankönyvekben uralkodó vallásellenes szellem ellen harcot indítottak. Ismeretes a „Népnevelő” cikkeiből és a napilapok közleményeiből is, hogy ez a harc minő heves volt, de végre is a radikális tanítók

kudarcával végződött, mert a francia törvényszékek is kénytelenek voltak elismerni, hogy a fópásztoroknak joguk van a reájuk bízott gyermekek lelkét a vallásellenes iskoláktól féltetni és ezek ellen a rendelkezésükre álló eszközökkel a törvények keretei között küzdeni. Megelégedéssel vette a most lefolyt kongresszus tudomásul azt, hogy a „laikus”, értsd: egyházellenes iskolák tanítóinak 56 millió frankot szavazott meg a parlament a 35 millió helyett, melyet a miniszterium előirányzott.

Az állami tanítók nagy tömegével szemben áll az ú. n. szabad iskolák, melyek majdnem kizárólag tisztán katolikusok, kis, de lelkes csapata. Ezek is most tartották első kongresszusukat Bordeauxban, melyen elhatározták, hogy a közoktatás minden fókán működő katolikus tanítókat egységes szervezetbe tömörítik, melyben azonban megőrzik az egyes tanítási fokozatok képviselőinek függetlenségét. Ezen a kongresszuson 9000 tanító volt képviselve.

A francia katolikusok nagy tömege egyre nagyobb és nagyobb érdeklődéssel viseltetik az iskola kérdései iránt. A püspökök intő szava nem hangzott el nyomtalanul és egyre erőteljesebben hangzik fel a katolikusok csatakiáltása: „Ki a hitetlenséggel az iskolából!” A radikális iránylatoknak az a törekvése, hogy a nyilvános iskolát még az eddiginél is jobban a vallásgyűlölet melegágyaivá tegyék, erőlyes ellenhatást váltott ki. Páris és Bourges érsekei egészen nyíltan kijelentették a készülő új egyházellenes iskolatörvényekre nézve: „Ha ezek a törvények a parlamentben keresztülmennek, meg fogjuk azokat sérteni!” „Nous résisterons!” „Ellent fogunk állani!” ezt a jelszót szülte meg a francia katolikusok között a radikálisok iskolapolitikája.

Remélni lehet azonban, hogy az ellenállásra nem kerül a sor, mert készülő törvények ellen olyan erős akció indult meg a katolikusok között, hogy a képviselőknek egy igen tekintélyes része máris kénytelen volt kinyilatkoztatni, hogy nem fogja azokat megszavazni, mert különben választóinak zöme elfordul tőle. Az iskolai harcoknak meg volt az az eredménye, hogy legalább ebben a kérdésben tömörítette a katolikusokat. A máskülönböző közönyös franciák megelégtettek már a vallástalan iskola „aldásait”, melyek leginkább a bűnügyi statisztikában nyilvánulnak meg s „családapák szövetségeinek” száma egyre nő.

E hó folyamán (17–20) tartják meg Caenben az első nemzeti kongresszust az iskolai proporció érdekében. Az iskolai proporció azt jelenti, hogy az állam a tanulók arányában ne csak az állami iskolákat, hanem a szabad, tehát a katolikus iskolákat is lássa el anyagi eszközökkel, mert ezek is a közoktatás érdekeit szolgálják. Teljesen kifejlődött ez a rendszer Belgiumban és a tulnyomólag protestáns Hollandiában is és most erős a remény arra, hogy a francia katolikusok akciója itt is keresztülviszi a szabadkőművesek és radikálisok minden ellenakciója dacára is.

Ezek biztató jelenségek és bizonyára ezek indítottak a francia katolikus iskolaiügynök előharcosát Lucon rheimsi bíboros érseket arra, hogy mikor március 27-én huszonöt éves püspöki jubilumát ünnepelte, a francia egyház állapotáról mondott beszédében üdvözölje „az új hajnalpirkadást, mely az egyház számára most derengeni látszik.” Vajha — különösen az iskola terén — ne lenne csalóka ez a remény!

IRODALOM. MŰVÉSZET.

Kóródy Miklós tanítóképzési tanár elemi-iskolai olvasókönyvsorozata. I—VI. osztály. A Szent-István Társulat kiadása.

Szerző e könyvekben három alapgondolatot akart kifejezésre juttatni. Első: hogy a vallásos és hazafias érzés, minden himezés-hámozás nélkül, annyira kifejezésre jusson, miszerint a kis gyermek, ha e könyveken keresztül ment, ne legyen habozó katolikus és tétovázó magyar. Kóródy könyvei a leghatározottabb hazafias és kath. szellemet tartalmazzák s így valóban csak katolikus és igazi magyar szellemű iskola azoknak otthona.

A második gondolat az, hogy a roppant tanítványok közepett ne töltsük az időt kétes értékű tanulságok levonása céljából írt langyos erkölcsi tartalmú olvasmányokkal, hanem hogy az olvasókönyv minden sora egyúttal ismeret is legyen az olvasó számára s tehát az olvasmányok szigorúan belevágjanak a gyermekek tanulmányainak anyagába. Ha pl. a tanító mást semmit sem tanít, főképp az osztatlan iskolában, mint ami e könyvekben van, de azt kellőleg földolgozza (a számtant nem értjük ide), akkor is tökéletesen eléri célját, mert valódi szépirodalmi modorban, a legjobb magyar íróktól összeválogatva a népiskola tananyaga teljesen benne van e könyvekben.

A harmadik gondolat: hogy bár a francia olvasókönyvek modorát, mely szerint az egész könyv valamely személy vagy személyek körül forogva egységes elbeszélés jellegét ölti, a *változatos eszű magyar nép* számára nem tartja elfogadhatónak, mégis létesíti az egységet, annyiban, hogy a hely és időszerint az olvasmányok összeállításánál a legszorosabb kapcsolat létesült. A bírálat a könyv rendszerét bravurosnak nevezi s azt mondja, szinte csodálatos, hogy miként lehetett a változatos anyagból ennyire egységes munkát alkotni. A IV. osztálytól kezdve, melynek feldolgozásában Székely Márton gyakorlóiskolai tanító is részt vett, részletes tanterv is van a könyvben, úgy hogy a kezdő tanító is eligazodhatik.

Kóródy könyvei egészen új irányt jeleznek, holott semmi ugrást nem csinálnak s az ABC-es könyv abban válik ki, hogy az írvaolvasást és hangutánzást szerencsésen egyesíti s e nemből egyedüli. A nyelvtan anyaga is a III. osztálytól kezdve e könyvekben található.

A magyar beszéd tanításának Olvasó- és Tankönyve. A magyar beszéd tanításának egyik igen használható eszköze az az Olvasó- és Tankönyv, amelyet *Ember Károly, Margittai József és Miholicska János* írtak az 1907. évi XXVII. t.-c. 19. §-a alapján kiadott miniszteri tantervnek megfelelően. A Szent-István-Társulat elismerésre méltó hazafias missziót teljesített akkor, midőn szerzők ezen öt kötetből álló Olvasó- és Tankönyvet kiadta. Az Országos

Kath. Tanügyi Tanács engedélyezte és az állami jóváhagyás elismeréssel szólott a könyv pedagógiai értékéről. Az V—VI. oszt. «Másik év» kötete a párhuzamos tanmenetnek megfelelően csoportosítja az anyagot. A könyv első része a beszédanyagot dolgozza fel. A történelem, alkotmánytan, egészségtan és a gyermekélet viszonya köréből vett anyagot dolgoz fel módszeresen. A feldolgozásnál a direkt módszer elveit követi igen szerencsés kivitelben. A gyermek minden egyes lecke után önmaga tapasztalja, hogy beszédkézsége gyarapodott és emellett tárgyi tudása is fokozódott. Az olvasmányok fejezeteiben tekintettel voltak arra, hogy a gyermekek vallásérkölszi ereje izmosodjék. Vonzó képeket adnak, a gyermeki lélek érzelmi és gondolatvilágának megfelelő hatásos hitéleti képeket. És ezeket a növendékek beszédképességéhez simuló egyszerű, vonzó irányban állítják a fogékony gyermeklélek elé. Valódi írói művészettel írnak az idegenajkú, de már magyarul értő és beszélő 11—12 éves gyermekeknek. A gondolatokat kifejező mondatok szerkezete, a mondatok értelmét jelentő szavak megválasztása, az öntudatos tanítómester finom érzéket árulják el. Az elmélet és a gyakorlat oly harmóniában jut kifejezésre a könyvben, hogy a legelfogultabb kritikus is csak elismeréssel szólhat a könyv szakszerűségéről. Az ismeretterjesztő olvasmányok teljesen felölelik a földrajz, természetrajz, természettan, gazdaságtan és a nyelvtan anyagát. És ezzel szerzők fölöslegessé tették azt, hogy e tárgyból még külön tankönyvet is szeressenek be a tanulók. A reáolvasmányok között rövid mondókák, találós kérdések, hazafias és szívkepző versek teszik élvezetessé az olvasást. De a reáanyagot is úgy dolgozza föl a könyv, hogy élvezetes beszédkepző és ismeretközlő olvasmánytárgyalást tarthasson azok feldolgozásakor a tanító. Emeli e kötet becsét Arany Toldijának olvasmányokban adott meséje, amelyek között szerzők e regényes eposz egyik-másik verzzsáját is bemutatják. Hisszük, hogy az idegenajkú növendékek nagy élvezettel és szeretettel fogják olvasgatni e kötetet is. Már pedig a magyar beszéd tanításának egyik igen fontos kelleke éppen a cél érdekében az, hogy a magyar beszéd iránt szeretetet, kedvet öntsön a gyermeki szívekbe. A könyv, amely mértékben kifejezetten keresztény szellemű, épolgyondal ápolja és fejleszti a gyenge gyermeki léleket a magyar haza iránti hűséges szeretetet s ragaszkodást és a honpolgári együttérzést. A könyv utolsó fejezete kottázott egyházi és világi énekeket tartalmaz. A magyar beszéd tanításának Olvasó- és Tankönyve megrendelője a Szent-István-Társulat könyvkiadóhivatalában Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28. Bevezetés céljából mutatványpéldányért is ide forduljanak az érdekelt kartársak.

A katolikus népiskolák új rendszabályainak könyve nélkülözhetetlen minden tanító, iskola gaz-

A virágok pedig az erények jelképei gyanánt használtak s szimbolikus jelentéssel bírnak. Ezért rajzolnak a szentek képeihez virágokat, ezért nevezzük az angyalokat az ég virágainak, szenteit pedig a föld virágainak. A szentírásban Krisztus is virágnak neveztetik: «én vagyok a mező virága és a völgyek lilioma».

A növények tehát sokszorosan ki vannak tüntetve, ami az exegeták magyarázata szerint arra vezendő vissza, hogy a növényvilágban több a tiszta, igaz és szűzies elem s így az Isten előtt az nagyon kedves. Ezért parancsolja a szentírás a növényekkel való diszítést, mondván: «Benedicite universa germinantia in terra Domino».

Midőn tehát a növények szimbolikus jelentéssel bírnak, ezek körül fordul meg az ember élettörténete s a műveltségre határozottan befolyással vannak: a gyermekek nem szórakozhatnak hasznosan a növényekkel s kedélyük nem üdülne fel a növények társaságában?

Eltételezve attól, hogy a gyermekek kirándulás alkalmával megtanulhatják a növények alakát, mily kedves, kedélyerítő multság volna például az, ha szabadban lombsátort állítanak fel a tanulókat s abban mindenféle társasjátékokat játszanának. Ilyen játék volna például a «Szineske», mely abban áll, hogy a tanulókat választanak maguk közül egy vevőt, akinek feladata lesz eltalálni a társai által választott színeket. A vevő 20—30 lépésnyire eltávolzik, a többiek ezalatt körbe ülnek s mindegyik más-más színű virágot választ. Midőn a választás megtörtént, elkiáltják magukat: «Tessék virágot venni!» Ekkor a vevő sorba járja az üléket s mindegyiktől kérdi: «Van-e nálad piros- (a másiknál kék, fehér stb.) színű virág? Ha eltalálja a színt, az eladó ezen kérdést intézi hozzá: «Miért tetszik neked a piros (kék, fehér, zöld, szín?» Ha a kérdésre okosan meg tud felelni, akkor megfogja vevőjének kezét, néhány tánclepet tesz vele, mialatt a többiek valamely csattanós dalt énekelnek. S így megy ez tovább. A megvásárolt virágokból ezután a tanulókat virágokat gyűjtenek és pedig ki-ki a saját színét, amelyekből koszorúkat fonnak s azzal vevőjük lakását diszítik fel. Ha már minden virág megvásároltatott, akkor az lesz az új vevő, akinek a színét legutoljára találták el.

(Folytatása következik.)

SZEMLE.

Tanügyi tallózás a külföldön. (f.) A francia állami iskolai tanítók egyesületei, az ú. n. «amicales» (baráti szövetségek) mostanában tartották Párisban kongresszusukat. Közel százezer (99.400) tanító van az ilyen szervezetekbe tömörülve és ez magyarázza meg, hogy miért van a francia tanítóságnak olyan aránytalanul nagy politikai befolyása. A radikális politikai irányzat hamarosan észrevette ezt és teljes erejével rávetette magát a tanítóság meghódítására úgy, hogy a francia tanítók zöme ma teljesen a combizmus, az egyházellenes radikálizmus karmái között van. Ennek a radikálizmusnak volt a gyümölcse az a hajsza, melyet ezek a tanító-szövetségek egyes püspökök ellen indítottak, akik az iskolákban és a tankönyvekben uralkodó vallásellenes szellem ellen harcot indítottak. Ismeretes a «Népnevelő» cikkeiből és a napilapok közleményeiből is, hogy ez a harc minő heves volt, de végre is a radikális tanítók

kudarcával végződött, mert a francia törvényszékek is kénytelenek voltak elismerni, hogy a főpásztoroknak joguk van a reájuk bízott gyermekek lelkét a vallásellenes iskoláktól féltetni és ezek ellen a rendelkezésükre álló eszközökkel a törvények keretei között küzdeni. Megelégedéssel vette a most lefolyt kongresszus tudomásul azt, hogy a «laikus», értsd: egyházellenes iskolák tanítóinak 56 millió frankot szavazott meg a parlament a 35 millió helyett, melyet a miniszterium előirányzott.

Az állami tanítók nagy tömegével szemben áll az ú. n. szabad iskolák, melyek majdnem kizárólag tisztán katolikusok, kis, de lelkes csapata. Ezek is most tartották első kongresszusukat Bordeauxban, melyen elhatározták, hogy a közoktatás minden fokán működő katolikus tanítókat egységes szervezetbe tömörítik, melyben azonban megőrzik az egyes tanítási fokozatok képviselőinek függetlenségét. Ezen a kongresszuson 9000 tanító volt képviselve.

A francia katolikusok nagy tömege egyre nagyobb és nagyobb érdeklődéssel viseltetik az iskola kérdései iránt. A püspökök intó szava nem hangzott el nyomtalanul és egyre erőteljesebben hangzik fel a katolikusok csatakiáltása: «Ki a hitetlenséggel az iskolából!» A radikális iránylatoknak az a törekvése, hogy a nyilvános iskolát még az eddiginél is jobban a vallásgyűlölet melegágyaivá tegyék, erélyes ellenhatást váltott ki. Páris és Bourges érsekei egészen nyíltan kijelentették a készülő új egyházellenes iskolatörvényekre nézve: «Ha ezek a törvények a parlamentben keresztül mennek, meg fogjuk azokat sérteni!» «Nous résisterons!» «Ellent fogunk állani!» ezt a jelszót szülte meg a francia katolikusok között a radikálisok iskolaipolitikája.

Remélni lehet azonban, hogy az ellenállásra nem kerül a sor, mert készülő törvények ellen olyan erős akció indult meg a katolikusok között, hogy a képviselőknek egy igen tekintélyes része máris kénytelen volt kinyilatkoztatni, hogy nem fogja azokat megszavazni, mert különben választóinak zöme elfordul tőle. Az iskolai harcoknak meg volt az az eredménye, hogy legalább ebben a kérdésben tömörítette a katolikusokat. A máskülönböző közönytől franciák megelégtették már a vallástalan iskola «áldásait», melyek leginkább a bűnügyi statisztikában nyilvánulnak meg s «családapák szövetségeinek» száma egyre nő.

E hó folyamán (17—20) tartják meg Caenben az első nemzeti kongresszust az iskolai proporció érdekében. Az iskolai proporció azt jelenti, hogy az állam a tanuló arányában ne csak az állami iskolákat, hanem a szabad, tehát a katolikus iskolákat is lássa el anyagi eszközökkel, mert ezek is a közoktatás érdekeit szolgálják. Teljesen kifejlődött ez a rendszer Belgiumban és a tulnyomólag protestáns Hollandiában is és most erős a remény arra, hogy a francia katolikusok akciója itt is keresztülviszi a szabadkőművesek és radikálisok minden ellenakciója dacára is.

Ezek biztató jelenségek és bizonyára ezek indították a francia katolikus iskolaügynek előharcosát Lucon rheimsi bíboros érseket arra, hogy mikor március 27-én huszonöt éves püspöki jubilumát ünnepelte, a francia egyház állapotáról mondott beszédében üdvözölje «az új hajnalpirkadást, mely az egyház számára most derengeni látszik.» Vajha — különösen az iskola terén — ne lenne csalóka ez a remény!

IRODALOM. MŰVÉSZET.

Kóródy Miklós tanítóképezdei tanár elemi-iskolai olvasókönyvsorozata. I—VI. osztály. A Szent-István Társulat kiadása.

Szerző e könyvekben három alapgondolatot akart kifejezésre juttatni. Első: hogy a vallásos és hazafias érzés, minden himezés-hámozás nélkül, annyira kifejezésre jusson, miszerint a kis gyermek, ha e könyveken keresztül ment, ne legyen habozó katolikus és tétovázó magyar. Kóródy könyvei a leghatározottabb hazafias és kath. szellemet tartalmazzák s így valóban csak katolikus és igazi magyar szellemű iskola azoknak otthona.

A második gondolat az, hogy a roppant tanítónivaló közepett ne töltsük az időt kétes értékű tanulságok levonása céljából irt langyos erkölcsi tartalmú olvasmányokkal, hanem hogy az olvasókönyv minden sora egyúttal ismeret is legyen az olvasó számára s tehát az olvasmányok szigorúan belevágjanak a gyermekek tanulónivalójának anyagába. Ha pl. a tanító mást semmit sem tanít, főképp az osztatlan iskolában, mint ami e könyvekben van, de azt kellőleg földolgozza (a számtant nem értjük ide), akkor s tökéletesen eléri célját, mert valódi szépirodalmi modorban, a legjobb magyar íróktól összeválogatva a népiskola tananyaga teljesen benne van e könyvekben.

A harmadik gondolat: hogy bár a francia olvasókönyvek modorát, mely szerint az egész könyv valamely személy vagy személyek körül forogva egységes elbeszélés jellegét ölti, a *változatos eszű magyar nép* számára nem tartja elfogadhatónak, mégis létesíti az egységet, annyiban, hogy a hely és idő szerint az olvasmányok összeállításánál a legszorosabb kapcsolat létesült. A bírálat a könyv rendszerét bravurosnak nevezi s azt mondja, szinte csodálatos, hogy miként lehetett a változatos anyagból ennyire egységes munkát alkotni. A IV. osztálytól kezdve, melynek feldolgozásában Székely Márton gyakorlóiskolai tanító is részt vett, részletes tanterv is van a könyvben, úgy hogy a kezdő tanító is eligazodhatik.

Kóródy könyvei egészen új irányt jeleznek, holott semmi ugrást nem csinálnak s az ABC-es könyv abban válik ki, hogy az írvaolvasást és hangutánzást szerencsésen egyesíti s e nemből egyedüli. A nyelvtan anyaga is a III. osztálytól kezdve e könyvekben található.

A magyar beszéd tanításának Olvasó- és Tankönyve. A magyar beszéd tanításának egyik igen használható eszköze az az Olvasó- és Tankönyv, amelyet Ember Károly, Margittai József és Mihálicska János írtak az 1907. évi XXVII. t.-c. 19. §-a alapján kiadott miniszteri tantervnek megfelelően. A Szent-István-Társulat elismerésre méltó hazafias missziót teljesített akkor, midőn szerzők ezen öt kötetből álló Olvasó- és Tankönyvét kiadta. Az Országos

Kath. Tanügyi Tanács engedélyezte és az állami jóváhagyás elismeréssel szólott a könyv pedagógiai értékéről. Az V—VI. oszt. *«Másik év»* kötete a párhuzamos tanmenetnek megfelelően csoportosítja az anyagot. A könyv első része a beszédanyagot dolgozza fel. A történelem, alkotmánytan, egészségtan és a gyermekélet viszonya köréből vett anyagot dolgoz fel módszeresen. A feldolgozásnál a direkt módszer elveit követi igen szerencsés kivitelben. A gyermek minden egyes lecke után önmaga tapasztalja, hogy beszédképessége gyarapodott és emellett tárgyi tudása is fokozódott. Az olvasmányok fejezeteiben tekintettel voltak arra, hogy a gyermekek vallás-erkölcsi ereje izmosodjék. Vonzó képeket adnak, a gyermeki lélek érzelmi és gondolatvilágának megfelelő hatásos hitéleti képeket. És ezeket a növendékek beszédképességéhez simuló egyszerű, vonzó irányban állítják a fogékony gyermeklélek elé. Valódi írói művészettel írnak az idegenajkú, de már magyarul értő és beszélő 11—12 éves gyermeknek. A gondolatokat kifejező mondatok szerkezete, a mondatok értelmét jelentő szavak megválasztása, az öntudatos tanítómester finom érzékét árulják el. Az elmélet és a gyakorlat oly harmóniában jut kifejezésre a könyvben, hogy a legelfogultabb kritikus is csak elismeréssel szólhat a könyv szakszerűségéről. Az ismeretterjesztő olvasmányok teljesen felölelik a földrajz, természetrajz, természettan, gazdaságtan és a nyelvtan anyagát. És ezzel szerzők fölöslegessé tették azt, hogy e tárgyból még külön tankönyvet is szerezzenek be a tanulók. A reálolvasmányok között rövid mondókák, találós kérdések, hazafias és szívképző versek teszik élvezetessé az olvasást. De a reálanyagot is úgy dolgozza föl a könyv, hogy élvezetes beszédképző és ismeretközlő olvasmánytárgyalást tarthasson azok feldolgozásakor a tanító. Emeli e kötet becsét Arany Toldijának olvasmányokban adott meséje, amelyek között szerzők e regényes éposz egyik-másik versszakát is bemutatják. Hisszük, hogy az idegenajkú növendékek nagy élvezettel és szeretettel fogják olvasgatni e kötetet is. Már pedig a magyar beszéd tanításának egyik igen fontos kelléke éppen a cél érdekében az, hogy a magyar beszéd iránt szeretetet, kedvet öntsön a gyermeki szívekbe. A könyv, amely mértékben kifejezetten keresztény szellemű, époly gondtal ápolja és fejleszti a gyenge gyermeki lélekben a magyar haza iránti hűséges szeretetet s ragaszkodást és a honpolgári együttérzést. A könyv utolsó fejezete kottázott egyházi és világi énekeket tartalmaz. A magyar beszéd tanításának Olvasó- és Tankönyve megrendelhető a Szent-István-Társulat könyvkiadóhivatalában Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28. Bevezetés céljából mutatóváltványért is ide forduljanak az érdekelt kartársak.

A katolikus népiskolák új rendszabályainak könyve nélkülözhetetlen minden tanító, iskolaigaz-

gató, iskolaszéki elnök és tag számára. A könyvhöz függelékül vannak csatolva az összes tanügyi törvények és rendelkezések. A vaskos kötet ára füzve 4 korona, kötve 5 korona és megrendelhető a Szent-István-Társulatnál. Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28.

A Rendszabályok könyvének tartalma: Első rész. I. fejezet. A katolikus iskolák közigazgatása általában. II. fejezet. III. fejezet. A tanfelügyelés szervezete. IV. fejezet. A főtanfolygató. V. fejezet. A segéd-főtanfolygató. VI. fejezet. Az egyházkerületi tanfelügyelők.

Második rész. Az iskolaszékek szervezete és hatásköre. I. fejezet. Az iskolaszékek megalakítása. II. fejezet. Az iskolaszékek szervezete. III. fejezet. Az egyházközségi iskolaszék tisztviselői. IV. fejezet. Az egyházközségi iskolaszék teendői. V. fejezet. A plébánosnak (helyettes plébánosnak), mint az egyházközségi iskolaszék elnökének teendője. VI. fejezet. A plébánosnak, mint egyházközségi népiskolák igazgatójának teendői.

Harmadik rész. I. fejezet. A tanítók minősítése és alkalmazása. II. fejezet. A tanítók szolgálati minősége. III. fejezet. Az iskolai fegyelmi szabályok.

Negyedik rész. I. fejezet. Az általános és gazdasági ismételőiskola. II. fejezet. A katolikus kiseddóvó-intézetek és gyermekmenedékházak.

Ötödik rész. A közhatósági segély igénybevétele.

Függelék. I. A latin szertartású római katolikus elemi népiskoláknál alkalmazott igazgató-tanítók, tanítónők, gazdasági szaktanítók, szaktanítónők, és kántortanítók fegyelmi szabályzata. II. 1907. évi XXVII. t.-cikk a nem állami elemi népiskolák jogviszonyairól és a községi és hitfelekezeti néptanítók járandóságairól. III. Utasítás a törvényhatósági közigazgatási bizottságok számára a nem állami elemi népiskolák jogviszonyairól és a községi és hitfelekezeti néptanítók járandóságairól szóló 1907. évi XXVII. t.-cikk végrehajtása tárgyában. IV. 1868. évi XXXVIII. t.-c. a népiskolai közoktatás tárgyában. V. A népiskolai tanítókat illető egyéb érvényben levő törvények, utasítások, szabályzatok, rendeletek, döntvények, határozatok, ítéletek. Tanítói iratok mintái.

Kedves kartársak! Az évenként elkészítendő tantervhez nyomtatványokat szerkesztettem. Tartalma: általános óraterv, könyvjegyzék, heti beosztás, órarend, jegyzetek. E «Tantervfüzet» lényegesen megkönnyíti a tanító dolgát és a hetenkint elvégzendő anyagot áttekinthetővé teszi. Az esetben, ha legalább 200-an előjegyeznek, kinyomatnám. Ára mesés olcsó! *bármely osztály vagy osztályok számára 65 fillér lesz.* Kartársi szeretettel kérem egy levelezőlapon csak annyit: ha a tantervfüzet megjelen, meg fogja rendelni 65 fillérért. Szíves pártfogásukat kéri itisztelettel *Ruzsinszky László* r. k. kántortanító, Gyón.

Utmutató a községi és hitfelekezeti tanítók járandóságainak megállapításához és az ezzel kapcsolatos eljárásokhoz az 1913. évi fizetési törvény és az idevonatkozó korábbi törvények alapján. Összeállították: *Ember Károly* és *Wohlmuth Ernő*. Az új fizetési törvény intézkedésének alkalmazása a különböző esetekre, a törvény megfelelő magyarázata nélkül, igen nehezen végezhető; ezért úgy a hatóságok, valamint az érdekelt tanítók világos útmutatást nyerne az eljárásukhoz majd a füzetből. A megrendelés a Szent-István-Társulat könyvkereskedéséhez intézendő. Ára közölve lesz. A könyv most van sajtó alatt. Megjelenése után részletesen ismertetni fogjuk.

HIREK.

Jutalom az inasközvetítésnél közreműködő tanítóknak. A kereskedelemügyi m. kir. miniszter úr a «Budapesti ipari és kereskedelmi munkaközvetítő intézet» (Budapest, József-utca 33. sz.) előterjesztése folytán több olyan vidéki tanító és lelkész részére, kiknek közreműködésével az intézet 1912. évben legtöbb inast helyezett el, egyenkint 50—50 korona jutalmat engedélyezett. Jutalomban részesültek: Bozsiga Hilár, borgóprundi, Papp Gusztáv es küllői, Szilveszter Dénes nyujtói, Jurenka Márton jánostelki, Petyis István szóvárosi, Radulovics Teofil cserépaljai, Haág Rezső omlódi, Kollarov Pál ópávai, Jancsó János sándoregyházi, Urai Gyula zucsányi, Grigássy Károly szobránczi, Sostarich Elek horváthárosi, Honfi Lőrinc szinyifalvai tanítók, Ausorge Antal zapresici pályamester és Guthy József tornyospályai lelkész. Az intézet újból kéri ez alkalommal a vidéki népiskolák tanítóit, hogy világo-sítsák fel a szegényebb sorsú földmives és napszámos fiúk szüleit, hogy az ipari pályán sokkal jobb sorsot biztosíthatnak gyermekeiknek, mint aminőt elérhetnek a cselédeskedéssel vagy napszámoskodással és hogy jelentsék be azokat, akik vállalkoznak valamely mesterség megtanulására; de figyelembe kell venniök, hogy csakis olyan 12 évesen felüli fiú számíthat a felvételre, aki ép és egészséges, eléggé erős s testi és szellemi vagy erkölcsi fogyatkozásban nem szenved, amellet szófogadó és feyelemezett s teljesen megnyugszik abban, hogy meg kell válnia a szülői háztól. Együttal kéri még azom mestereket és kereskedőket is, akiknek inasra van szükségük s hajlandók azt az ellátás, ruházat és a tanoncvizonyból származó költségek vállalása mellett négy estendőre szerződtetni, hogy abbeli szándékukat jelentsék be az intézetnek egy levelezőlapon. Az intézet azonban megkivánja, hogy az illető mester vagy kereskedő jó bánásmódban részesítse a hozzá közvetítendő inast, a tanoncszerződésben vállalt kötelességeket rendesen teljesítse és a tanonctartásra vonatkozó törvényes rendelkezéseket pontosan megtartsa, mert azokra nézve felelősséget vállal a szülőikkel szemben.

A Devecser-városi r. kath. tanítóegyesület választmánya f. évi március hó 27-én tartotta meg a tavaszi közgyűlés napirendjét megállapító választmányi ülését. Birnbauer János mpolányi főtanító, mint az egyesület elnöke meleg szeretettel köszönti az egyesület választmányi tagjait s beszámolva az őszi közgyűlés óta lefolyt úgy az egyesületet, mint a tanítósság összeségét érdeklő dolgokban kifejtett munkásságáról kéri a választmányt, legyen a jövőben is, mint eddig, hívseges támogatója és segítője úgy a kör, mint az ossztanítósság érdekeinek munkálásában. Hangsúlyozza, hogy a tanítósság fizetés-rendezésével annak jogos és méltányos kívánalmi nem teljesítettek s így azokat napirenden kell tartani mindaddig, míg a tanító és tanító közötti különbség teljesen el nem lesz tüntetve Elnök megnyitója után beszámol arról is, hogy dr. *Giesswein* Sándor, *Ember Károly* és *Szabó János* tb. tagoknak a tb. tagságról szóló oklevelet elküldötte, akiknek lelkes köszönőleveleiket felolvassa, amelynek kapcsán a választmány elhatározza, hogy nevezettekét a mai ülésből kifolyólag ismételten üdvözli s kéri őket, hogy a kath. tanítósság igaz és méltányos ügyeinek legyenek ezentúl is oly lelkes zászlóvivői, mint voltak eddig. A tavaszi, május hóban magtartandó rendes közgyűlés napirendjének tárgysorozatának meg-

állapítása után az egyesületet érdeklő többrendbeli ügynek letárgyalása, megvitatása után szívből üdvözölte a választmány Birnbauer elnököt 25 éves tanítói működése alkalmából, aki, mint a körnek buzgó munkás tagja s agilis elnöke az egyesület nagyrabecsülését s szeretetét magának kivívta. A tavaszi rendes közgyűlés május 20-án Devescerben lesz

A Pozsonyban felállítandó Róm. Kath. Tanítók Háza javára. *Gottschein* Vilmos gidrafai rk. igazgatótanító útról 29 K-t kaptam, mint az általa e célra rendezett *vetített-képestély* tiszta jövedelmét, melyet ezennel köszönettel nyugtatok. A *Karsay Pál* somorjai tanító úr régebbi adománya kamatokkal együtt 16 K 53 f-t tesz ki. A 29 K-ból levonva a *Felhívások* nyomásáért járó 5 K költséget, a pozsonyi Első Takarékpénztárban összesen 40 K 53 f van 1913. évi febr. 6. 118. tételszám alatti betéttel elhelyezve. *Uxa László*, tan.-egyl. pénztáros.

Akosfalván az 1912/13. évi téli szabadoktatási tanfolyamot 115 felnőtt hallgatta. Előadók voltak: *Paal Lajos* tanító (8), *Bálint Vilmos* plébános (7), *Csüdör Berta* tanítónő (2), *Gottlieb Bertalan* gyógyszerész (2), *Bálint Vince* felső keresk. isk. hallgató (4), *Pflagner Károly* tanár (1) előadással. Az előadások előtt és után ének és szavalati darabok voltak.

A Katolikus Népszövetség római zárandoklata. *Utirány: Budapest, Triest, Velence, Róma.* Vissza ugyan ezen az úton. Indulás: Budapestről április hó 28-án. Érkezés Velencébe 29-én. *Időzés Velencében fél nap.* Érkezés: Rómába április hó 30-án. *Római időzés öt nap.* Indulás: Rómából május hó 4-én este. — *Részvételi díjak: I. osztály 240 korona, II. osztály 180 korona, IIIa) osztály 115 korona, IIIb) osztály (ellátás nélkül) 80 korona.* A részvételi díjakban az I., II., IIIa) osztályú utasoknál benne van az ellátás, szállás és kocsiköltség a hajóról a vonatra és vonatról a szállásra. A IIIb) osztálybeliek az ételmezésről maguk gondoskodnak. *Tiszta és kényelmes szállásért és jó ellátásért a rendezőség felelősséget vállal.* Kellő számú és Rómában teljesen járatos rendezőkről, vezetőkről, magyarázókról gondoskodva van. *A római tartózkodás programja: Római tartózkodásunk alatt a következő nevezetességeket fogjuk megtekinteni: Április 30-án d. u.: S. Pietro (a római pápa főtemploma, szent Péter sírja, a pápák temetkezési helye, a világ legnagyobb temploma). Trastevere (a Tiberis folyón túl levő városrész, szent Caecilia templomával, az Angyalvárral.) Felmegyünk a Pincióra, ahonnan a legszebb kilátás nyílik Rómára. — Május 1., csütörtök: 9 órákor reggel szentmise, utána szentbeszéd, a Lateránban. (A középkori pápák főtemploma és palotája, II. Sylvester pápának, aki szent Istvánnak a koronát küldte, sírjával.) A lateráni múzeum megtekintése. Felmenetel a Santa Scala-ra. (Szent lépcsők, amelyre Pilátus fölvezetette Krisztus Urunkat, hogy tövissel koronáztassa a népek megmutassa.) Santa Croce di Gerusalemme (templom, melyben Krisztus keresztfájának ereklyéi vannak) megtekintése. D. u. A katakombák felkeresése (a vértanúk temetkezési és az első századok istentiszteleteinek helye), ahol prédikáció lesz. Innen szent Pál apostol templomába megyünk az apostol sírjához. Prédikáció is lesz. A templom maga a világ egyik legszebb épülete. — Május 2., péntek, d. e.: A Vatikán-nak, a pápa-lakásnak, a múzeumoknak, képtáraknak, loggiáknak, folyosóknak, termeknek, kerteknek megtekintése. Szent Péter templomának részletes megtekintése és a tetejéről széttekintés a város fölött. D. u. Ara Coeli. (Templom a régi Róma fellegrájában a Capitoliumon.) Santa Maria Maggiore (a boldogságos Szűz legelső temploma). San Pietro in Vincoli. (Templom, amelyben Mózes világhírű szobra van.) Colosseum, a legnagyobb római cirkusz, hol a legtöbb keresztény szenvedte el a vértanúhalált. Itt prédikáció lesz. — Május 3., szombat d. e.: Pantheon. (Mindenszentek csodaszép temploma.) Thermae Diocletiani. (Templom, amely egykor római fürdő volt.) San Lorenzo.*

(Templom IX. Pius pápa sírjával, mellette a gyönyörű síremlékekkel teli római temető) D. u. Szent Péter templomban gyónás. Emléktárgyak beszerzése. — Május 4., vasárnap d. e.: Szentmise és közös szent áldozás, valamint prédikáció szent Péter templomában. Pápai audiencia. D. u. Római forum. (A régi rómaiak tanácskozó helye.) Este elutazás. Aki ezeken kívül akar még római nevezetességeket megnézni, azoknak a következőket ajánljuk: Quirinale, Villa Borghese (Képtár.), Palatinus, Thermae Caracallae, Aurelius-bástyák, kirándulás az Alban hegységekbe. A programba vett helyek látogatási díját a rendezőség fizeti. Mindenütt szakzerű magyarázatot fogunk nyújtani a résztvevőknek. *A jelentkezés végső határideje április 15.* — *A Katolikus Népszövetség elnöksége.*

Iskolatársak találkozója. Felhívom iskolatársaimat, kikkel a soproni kath. m. kir. tanítóképezőt végeztem, hogy pontos címüket a husz éves találkozás végett velem sürgősen tudassák. Pinkamindszent (Vasm.), 1913. évi március 30. *Böröcz Béla*, tanító.

A nagyszombat-vidéki róm. kath. népnevelők egyesületének 1913. év március hó 27-én tartott központi bizottsági ülésén kitűzött **pályakérdések.** Melyek a családi nevelés ferdeségei és hiányai és mit tehet a tanító azok megszüntetésére és javítására? **Jutalom: 4 drb 10 koronás arany.** 2. Melyek a magyar nyelv sikeres tanításának akadályai s hogyan küszöböltessenek azok ki az iskolából? **Jutalom: 4 drb 10 koronás arany.** Pályadíj csak abszolút becsű dolgozat szerzőjének lesz odaítélve. Pályázati határidő: *1913. év augusztus hó 15.* A pályázatban csak a Nagyszombat-vidéki r. k. Népnevelők Egyesületének tagjai vehetnek részt. Az idegen kézzel írott és jelíges zárt levéllel ellátott dolgozatok *Bocz* Árpád egyesületi elnökhöz Galántára küldendők.

A SZERKESZTŐSÉG ÜZENETEI.

H. A. A «Rendtartási szabályzat» felsorolja az iskolában alkalmazható fegyelmezési módokat. — **K. M.** Értesítést küldök. — **Enpero.** Csak tanszerkereskedők árúsitják. Gyárat nem ismerünk. — **B. K.** Csatolja oklevelét és működési bizonyítványát. A kérvényre és a bizonyítványra 1 K-ás bélyeg ragasztandó. — **B. Gy. I.** Igen, bérelhet a fenntartó megfelelő lakást. Ha az a törvényes követelményeknek megfelel, az intézkedés ellen kifogás nem emelhető. — **H. A. 1.** A törvény elősorolja a mellékhelyiségeket. 2. Az említett ügyek oly helyi természetűek, hogy azokban az iskolaszék intézkedhet legigazságosabban. Az udvar egy részének kert céljára való használata — ha egyébként a törvényben előírt kert megvan, avagy a 20 korona kertilletmény utalványoztatott — elvonható. — **P. J.** Ha elmaradását igazolja, mint rendes tanuló folytatja a tanulást. Az eredmény attól függ, hogy pótolta-e kellő sikerrel a mulasztottakat. — **Zs. J.** Az általános ismétlőiskola szorgalmi éve addig tart, ameddig a mindennapi iskoláé. A heti órák számát a rendszabályok előírják. — **B. H.** Várjuk be a törvény szentesítését és a törvény végrehajtására kiadandó utasítást. Sok vitás kérdést az utasítás meg fog magyarázni. — **Sch. J.** Miután együttes fizetése 1000 koronánál több, ezért nem utalványozták ki. — **K. S.** Kap 400 korona kiegészítést és az 1000 korona marad a tisztán kántori fizetésre, az 1800 korona törzsfizetésen felül. — **M. A.** A kath. tanítók árvaháza még nem létesült. A gyűjtés folyik. Ezidőszent az orsz. tanítói nyugdíjalap terhére fennálló árvaházak (Kolozsvár, Debrecen és Kecskemét) fogadják be a tanítói árvaikat. A felvételért a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez kell folyamodni. — **T. P.** Megadtam a választ. — **O. A.** Beérkezett. Általánosan ismert dolgokat tárgyal. — **R.** 1. Igen, köteles a tantervet feldolgozni. 2. Az iskola-fenntartó szerzi be az irattár részére a szükséges nyomtatványokat. **Z. S.** Nem használhatja fel. — **P. F.** A díjlevélben foglalt 3498 K 56 f. összjövedelemből a tisztán tanító-jövedelmet, tehát 1431 K 75 fillért egészítik ki az 500 K korpótlék betudásával 2000 koronára. A tisztán kántori jövedelemből az 1707 K 81 fill. érintetlenül marad kántori jövedelemnek. Az 1893. év előtti évek után 100 K személyi pótlék illeti meg. Egy év múlva a 2200 K törzsfizetésbe lép át. — **B. B.** Közzétettük. Köszönet.

PÁLYÁZATI HIRDETÉSEK

A nmélt püspöki kar határozata **kötelezőnek** nyilvánította a katolikus népközpontok intézetek pályázatainak a «Népnevelő»-ben való közzétételét.

KIADÓHIVATAL:
Szent-István-Társulat Budapest.
A KIADÓHIVATAL FŐNÖKE:
LOVÁSZY DEZSŐ.

Pályázati hirdetések minden egyes szávanak egyszeri közlése 6 fillér. Csakis azon pályázatok közöltnének, melyeknek díja előre lefizettetett.

A lapot kérjük gondosan megőrizni. Pótlásokat számonként 30 fillér ellenében teljesítünk. Csakis azt a pályázatot közöljük, melyért a pénzt péntek délig megkapjuk.

Esztergomi érseki megye.

Nyitraújváros községben eltávozás folytán a róm. kath. fiúiskolánál egy okleveles segédtanítói állásra pályázat hirdettetik. Fizetése havi 40 kor. és teljes ellátás. Az állás rögtön elfoglalható. Pályázatok küldendők: *Rusznák István* fiúnevelő intézeti igazgatóhoz. 414 1—1

Egri érseki megye.

Egerbakta róm. kath. iskolaszéke tanításban és kántorságban jártas tanítót keres április, május hóra. Lakás, ellátás és havi 40 kor. díjazás mellett. Ajánlatok az iskolaszék elnökségéhez intézendők. 416 1—1

Besztercebányai egyházmegye.

A kelői róm. kath. kincstári osztatlan iskolánál kántortanítói állásra pályázat hirdettetik *április 15-ig*. Jövedelme a legújabbban felvett javadalmi összeírás szerint 1230 kor., ami földjövedelemből, szolgálmányból és készpénzből áll. Kellően felszerelt nyomdák a m. kir. földművelésügyi miniszter úrhoz címezve a kelői róm. kath. iskolaszéknek küldendők. (Bars m.) u. p. Geletnek. 419 1—1

Erdélyi egyházmegye.

Maros-Torda megyébe kebelezt Székelybő róm. kath. hitközség kántortanítói állására pályázat hirdetésre. A pályázatok *április hó 15-ig* bevándorandók. A kántortanító jövedelmei: 808 kor. államségélyen kívül az erdélyi róm. kath. elemi iskolák alapjából 105 kor., stólából mintegy 10 kor., kepe és 6—7 szekér tüziágfa hazaszállítva, együtt 120 kor., a tanító által élvezett 5 kat. hold szántónak évi jövedelme 40 kor., két szoba, konyha és kamarából álló lakás, csürpajta és elégséges jövedelemnyező kert, kevés gyümölcsös. A megválasztandó kántortanító kötelessége a kántori teendők mellett egy 6 osztályú vegyes népiskola vezetése. *Lukács Ádám* isksz. elnök. 424 1—1

Kassai egyházmegye.

A lemondás folytán újból megüresedett Homrogd (Abauj-Torna m.) tanítói (tanítónői) állásra pályázatot hirdetünk. Fizetése a hitközségtől 100 kor. pénz havi előzetes részletekben s államségély 900 kor. Van 2 szoba, konyha, előszoba s kamarából álló jó lakása, 400 ööl kertje. A megválasztott tanító állását tartozik azonnal elfoglalni. A pályázati kérvények okmányokkal felszerelve *Makovszki Ferenc* iskolaszéki elnök címére Léh, (Abauj-Torna m.) *április 13-ig* beküldendők. A választás ápr. 14-én d. e. 9 órakor Homrogdon, az iskola helyiségében lesz. Személyes megjelenés nem szükséges. Pályázhatnak tanítók és tanítónők. *Iskolaszék*. 412 1—1

Nyitrai püspöki megye.

Az ószéplaki (Nyitra m.) kántortanítói állásra a «Népnevelő» 9. számában részletesen kiír: 1155 kor. javadalmazással a pályázat *április 17-ig* meghosszabbítatik. *Iskolaszék*. 422 1—1

Szombathelyi egyházmegye.

A városszalónaki róm. kath. iskolaszék szabadságot osztálytanítója helyettesítésére június végeig havonkénti 66 66 kor. díjazással tanítót vagy tanítónőt azonnal alkalmaz. 425 1—1

Váci egyházmegye.

Kiskunfélegyházára jóhangú második segédkantor kereztetik. Havi fizetése 32 kor. és teljes ellátás, mosás, ágyneműn kívül. *Ulrich Antal* főkantor. 406 2—2

Versegen (Pest m., Aszód mellett) megüresedett és azonnal elfoglalandó róm. kath. férfitanítói állásra *ápr. 12-ig* pályázat hirdettetik. Alapfizetés a községtől 800 kor., a többi államségély. A községtől 150 kor. lakbér, 2 ööl tűzifa és 50 kor. a gazdasági ismétlőiskola után. Személyes bemutatkozás kívánatos. *Dobó István* plébános. 421 1—1

Csomák Gábor kecskeméti róm. kath. kántor, segédi állásra pályázatot hirdet. Évi fizetése 1000 kor., lakás, világítás, fűtés és reggeli. Csak olyan segéd ajánlkozzen, ki jóhangú és önállóan végezhet. Levélben bővebben értekezhetni. 418 1—1

Az aszódi kir. javító- nevelőintézetben egy családfőgyakornoki állás töltendő be. Javadalmazás 750 kor. ösztöndíj és egy szobából álló lakás. Ezen állásra elemi iskolai tanítói oklevéllel bírók pályázhatnak. Okmányokkal felszerelt kérvények az igazgatóságához *ápr. 20-ig* küldendők be és az állás május 1-én elfoglalandó. A családfőgyakornok az üresedő családfősegédi állások betöltésénél előnyben fognak részesülni. 423 1—2

A jászkarajenői-alsókarai tanyai róm. kath. elemi népiskolánál lemondás folytán üresedésben levő tanítói állásra pályázat hirdettetik. Javadalmazás: a községtől 700 kor., államségély 300 kor., természetbeni lakás kerttel, havi előleges részletekben; amennyiben ismétlőtanítással is foglalkozik, ezért külön 40 kor. tiszteletdíj jár. A pályázók *április 11-ig* alulirothoz küldjék be kellően felszerelt nyomdájukat. Állás azonnal elfoglalandó. *Kósa József* plébános, isksz. elnök. 417 1—1

Veszprémi egyházmegye.

Lengyeltóti plébániához tartozó Gyugy község róm. kath. kántortanítói állására pályázatot hirdetnek. Javadalma: megfelelő új lakás, ezen évben épül, kút, melléképületek, államségélyből, alapítványok, tandíjak, stóla, lélekpenz 422-50 kor., 4 kat. hold 246 ööl szántóföld, becsértéke 100 kor., 1 kat. hold 74 ööl rét, becsértéke 60 kor., 640 ööl jó kert, becsértéke 60 kor., legelőillek, becsértéke 20 kor., párbér átlag 22 pozsonyi mérő rozs, 135 kor., 21 méter hasábfu hazaszállítva 168 kor., borválság átlag 35 kor., munkaválság 60 kor. Mindaddig, míg a folyamatban levő tanítói fizetésrendezés törvényerőre emelkedik évi 200 kor. ad az iskolaszék összesen 1200-50 kor. Kötelessége egyik tanteremben levő osztályokat és ismétlőiskolákat tanítani, kántori teendőket díjlevélben meghatározandó módon végezni, «Gondviselés» nyugdíjintézet tagjává lenni. Válsztás *április 15.* délelőtt Gyugyon 10 órakor. Személyes megjelenés fuvardíj megtérítése nélkül kívánatik. Kérvények *Kommandinger Vilmos* esperes-plébánoshoz Lengyeltóti (Somogy m.) küldendők. 420 1—1

A csatári (Zala m.) plébániához tartozó Sárhida fiókköztség kántortanítói állomására pályázat hirdetik. Jövedelme a községtől 400 kor., államsegély 600 kor., kántori teendőkért 50 kor. és 6 szekér puhafa. Törvényes lakás, melléképületek s jövedelmező gyümölcsös-kert. A választás személyes megjelenéssel **április 9-én** d. e. 10 órakor. Állás azonnal elfoglalandó. Kérvényeket a plébániára kell küldeni Csatárba. 413 1—1

Kérem a tanító urakhoz. Ozv. Ragályi Józsefné 4 kiskorú árvájával, kinék férje, mint oklevél nélküli róm. kath. tanító 25 évig működött, f. é. március havában elhalálozván, pensio nélkül a legnagyobb nyomorban maradván, kéri a róm. kath. tanító urakat, kegyeskedjenek rajta némileg segíteni. A kegyes adományokat kéri címére Gömörvárosra. 415 1—2

Stampay ének- és imakönyve,

(XIX. kiadás, 256 oldal) félvászonban **30 fillér**, egészvásznonban **50 fillér**. Tízre egy ingyen, kotta is egyszer ingyen, **KÖBÖLKUTON, Esztergom**. — A Stampay Miklós-féle **Köszöntőkönyvecske** nem nálam kapható, hanem öcsémnél Nógrádterenyén, **12 db franko 2 kor.-ért.** 352—16

Védjegye

Magyar törlogummi

kapható minden papirkereskedésben.

Magyar címer a védjegye,
Magyar diák csak ezt vegye!

Magyar Ruggyantaárugyár
Részv.-Társaság Budapest.

GYERKES MIHÁLY igazg.-tanító

által az 1907. és 1913. évi tanítói fizetés rendezési törvények alapján szerkesztett **államsegélykérvény és mellékletei 2 korona.** Az évi tanmenetek elkészítéséhez legalkalmasabb **tananyagbeosztási nyomtatvány**

füzetek órarendürlappal, bármelyik egyes osztály számára 1 kor., két együttes oszt. számára 1-40 kor., három oszt. számára 1-60 kor., négy oszt. számára 1-80 kor., öt vagy hat oszt. számára 2 kor. A **Bone-Gyermes Tanítók útmutatója** 4 kor. előleges bektüldése vagy utánvételes rendelés mellett beszerezhetők: **Stief Jenő és társa** könyvkiadónál **Kolozsvár**, ahol az összes népiskolai rendtartási nyomtatványok is kaphatók. 356 1—1

A sikeres tanítás kelléke

a jó „tan eszközt”.

Ilyen a BODA-féle mechanikai számoló-szerkezet, mely Magyarországon 7226. sz. a. Németországban 58.339/1910. sz. a. szabadalmat nyert. Az **elemi iskolák részére** 152.342/1909. sz. a. miniszterleg engedélyezett **1000 koronával jutalmazott**, díszoklevél és áll. éremmel **kitüntetett**, az Orsz. Kath. Tan. Tanács által 32/1910. sz. alatt **engedélyezett**, továbbá az összes állami iskolák használatára külön is **engedélyezett** legjobb számoló-szerkezet. Számos elismerő levél, hivatalos bírálat igazolja gyakorlati értékét. **Ára 45 korona.** Megrendelhető a Szent-István-Társulatnál Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28.

Vizsgai utalomkönyvek

Teljes jegyzék
megjelenik
e hóban.

legolcsóbban beszerezhetők a
Szent-István-Társulat
könyvkereskedéseiben **Buda-**
pest, IV., Kecskeméti-utca 2.
és Szeged, Kárász-utca 10. sz.

PÁLYÁZATI HIRDETÉSEK

A nmélt. püspöki kar határozata **köte-** **lezőnek** nyilvánította a katolikus nép- **oktatási intézetek pályázatainak a «Nép-** **nevelő»-ben való közzétételét.**

KIADÓHIVATAL :
Szent-István Társulat Budapest.
A KIADÓHIVATAL FŐNÖKE :
LOVÁSZY DEZSŐ.

Pályázati hirdetések minden egyes sza- **vanak egyszeri közlése 6 fillér.** Csakis **azon pályázatok közöltnének, melyek-** **nek díja előre lefizetett.**

A lapot kérjük gondosan megőrizni. Pótlásokat számonként 30 fillér ellenében teljesítünk.
Csakis azt a pályázatot közöljük, melyért a pénzt péntek délig megkapjuk.

Esztergomi érseki megye.

Nyitraújvári községben eltávozás folytán a róm. kath. **fiúiskolánál egy okleveles segédtanítói állásra pályázat** **hirdetettik. Fizetése havi 40 kor. és teljes ellátás. Az** **állás rögtön elfoglalható. Pályázatok küldendők: Rasz-** **nyák István fiúnevelő intézeti igazgatóhoz. 414 1—1**

Egri érseki megye.

Egerbakta róm. kath. iskolaszéke tanításban és kán- **torságban jártas tanítót keres április, május hóra. Lakás,** **ellátás és havi 40 kor. díjazás mellett. Ajánlatok az is-** **kolaszék elnökségéhez intézendők. 410 1—1**

Besztercebányai egyházmegye.

A kelői róm. kath. kincstári osztatlan iskolánál kán- **tortanítói állásra pályázat hirdetteték április 15-ig. Jöve-** **délme a legújabb felvett javadalmi összeírás szerint** **1230 kor., ami földjövedelemből, szolgálmányból és** **készpénzből áll. Kellően felszerelt folyamódványok a m.** **kir. földművelésügyi miniszter úrhoz címezve a kelői** **róm. kath. iskolaszéknek küldendők. (Bars m.) u. p.** **Geletnek. 419 1—1**

Erdélyi egyházmegye.

Maros-Torda megyébe kebelezett Székelybő róm. **kath. hitközség kántortanítói állására elpályázás folytán** **pályázatot hirdet. A pályázatok április hó 15-ig beva-** **randók. A kántortanító jövedelmei: 808 kor., államsegé-** **lyen kívül az erdélyi róm. kath. elemi iskolák alapjából** **105 kor., stólából mintegy 10 kor., kepe és 6—7 szekér** **tüziágra hazaszállítva, együtt 120 kor., a tanító által** **évezteti 5 kat. hold szántónak évi jövedelme 40 kor.,** **két szoba, konyha és kamrából álló lakás, csürpajta** **és elegendős jöveteményező kert, kevés gyümölcsösse.** **A megválasztandó kántortanító kötelessége a kántori** **teendőket mellett egy 6 osztályú vegyes népiskola veze-** **tése. Lukács Ádám isksz. elnök. 424 1—1**

Kassai egyházmegye.

A lemondás folytán újból megüresedett homrogdi **(Abauj-Torna m.) tanítói (tanítónői) állásra pályázatot** **hirdetünk. Fizetése a hitközségtől 100 kor. pénz havi** **előzetes rész etekben s államsegély 900 kor. Van 2 szoba,** **konyha, előszoba s kamrából álló jó lakása, 400 ööl** **kertje. A pályázati kérvények okmányokkal felszerelve** **Makovszki Ferenc iskolaszéki elnök címére Léh. (Abauj-** **Torna m.) április 13-ig beküldendők. A választás ápr.** **14-én d. e. 9 órakor Homrogdon, az iskola helyiségében** **lesz. Személyes megjelenés nem szükséges. Pályázhatnak** **tanítók és tanítónők. Iskolaszék. 412 1—1**

Nyitrai püspöki megye.

Az ószéplaki (Nyitra m.) kántortanítói állásra a **«Népnevelő» 9. számában részletesen kiír: 1155 kor.** **javadalmazással a pályázat április 17-ig meghosszabbít-** **tatik. Iskolaszék. 422 1—1**

Szombathelyi egyházmegye.

A városszalónaki róm. kath. iskolaszék szabadságolt **osztálytanítója helyettesítésére június végeig havonkénti** **66/66 kor. díjazással tanítót vagy tanítónőt azonnal** **alkalmaz. 425 1—1**

Váci egyházmegye.

Kiskunfélegyházára jóhangú második segédkantor ke- **restetik. Havi fizetése 32 kor. és teljes ellátás, mosás,** **ágyneműn kívül Ulrich Antal főkantor. 406 2—2**

Verségben (Pest m., Aszód mellett) megüresedett és **azonnal elfoglalandó róm. kath. férfitanítói állásra ápr.** **12-ig pályázat hirdetettik. Alapfizetés a községtől 800** **kor., a többi államsegély. A községtől 150 kor. lakbér,** **2 ööl tűzifa és 50 kor. a gazdasági ismétlőiskola után.** **Személyes bemutatkozás kívánatos. Dobó István plébános.** **421 1—1**

Csomák Gábor kecskeméti róm. kath. kántor, segédi **állásra pályázatot hirdet. Évi fizetése 1000 kor., lakás,** **világítás, fűtés és reggeli. Csak olyan segéd ajánlkozzék,** **ki jóhangú és önállóan végezhet. Levélben bővebben** **értekezhetni. 418 1—1**

Az aszódi kir. javító- nevelőintézetben egy családfő- **gyakornoki állás töltendő be. Javadalmazás 750 kor. ösz-** **töndj és egy szobából álló lakás. Ezen állásra elemi is-** **kolai tanítói oklevéllel bírók pályázhatnak. Okmányokkal** **felszerelt kérvények az igazgatóságához ápr. 20-ig kü-** **ldendők be és az állás május 1-én elfoglalandó. A csa-** **ládőgyakornok az üresedő családfősegédi állások betöl-** **tésénél előnyben fognak részesülni. 423 1—2**

A jászkarajenői-alsókarai tanyai róm. kath. elemi **népiskolánál lemondás folytán üresedésben levő tanítói** **állásra pályázat hirdetettik. Javadalmazás: a községtől** **700 kor., államsegély 300 kor., természetbeni lakás kert-** **tel, havi előleges részletekben; amennyiben ismétlőtaní-** **tással is foglalkozik, ezért külön 40 kor. tiszteletdíj jár.** **A pályázók április 11-ig alulírottához küldjék be kellően** **felszerelt folyamódvényeikat. Állás azonnal elfoglalandó.** **Kósa József plébános, isksz. elnök. 417 1—1**

Veszprémi egyházmegye.

Lengyeltóti plébániához tartozó Gyugy község róm. **kath. kántortanítói állására pályázat hirdetettik. Java-** **dalma: megfelelő új lakás, ezen évtlen épül, kút, mel-** **léképiletek, államsegélyből, alapítványok, tandíjak, stóla,** **lélekpenz 422/50 kor., 4 kat. hold 246 ööl szántóföld,** **becsértéke 100 kor., 1 kat. hold 74 ööl rét, becsértéke** **60 kor., 640 ööl jó kert, becsértéke 60 kor., legelőille-** **ték, becsértéke 20 kor., párbér átlag 22 pozsonvi mérő** **rozsz, 135 kor., 21 méter hasábfá hazaszállítva 168 kor.,** **borválság átlag 35 kor., munkaváltság 60 kor. Mindad-** **díg, míg a folyamatban levő tanítói fizetésrendezés tör-** **vényszerre emelkedik évi 200 kor. ad az iskolaszék ész-** **szesen 1200/50 kor. Kötelessége egyik tanteremben levő** **osztályokat és ismétlőiskolásokat tanítani, kántori teen-** **dőket díjlevélben meghatározandó módon végezni,** **«Gondviselés» nyugdíjintézet tagjává lenni. Választás** **április 15. délelőtt Gyugyon 10 órakor. Személyes meg-** **jelentés fuvardíj megtérítése nélkül kívántatik. Kérvények** **Kommandinger Vilmos esperes-plébánoshoz Lengyeltóti** **(Somogy m.) küldendők. 420 1—1**

A csatári (Zala m.) plébániához tartozó Sárhida fiókköztség kántortanítói állomására pályázat hirdettetik. Jövedelme a községtől 400 kor., államségély 600 kor., kántori teendőkért 50 kor. és 6 szekér puhafa. Törvényes lakás, melléképületek s jövedelmező gyümölcsös-kert. A választás személyes megjelenéssel *április 9-én* d. e. 10 órakor. Állás azonnal elfoglalandó. Kérvényeket a plébániára kell küldeni Csatárba. 413 1-1

Kérem a tanító urakhoz. Ozv. Ragályi Józsefné 4 kiskorú árvájával, kinek férje, mint oklevel nélküli róm. kath. tanító 25 évig működött, f. é. március havában elhalálozván, pensio nélkül a legnagyobb nyomorban maradván, kéri a róm. kath. tanító urakat, kegyeskedjenek rajta némileg segíteni. A kegyes adományokat kéri címére Gömörhákosra. 415 1-2

Stampay ének- és imakönyve,

(XIX. kiadás, 256 oldal) félévazonban 30 fillér, egészvázsonban 50 fillér. Tízre egy ingyen, kotta is egyszer ingyen. **KÖBÖLKUTON, Esztergomm.** — A Stampay Miklós-féle **Köszöntőkönyvecske** nem nálam kapható, hanem öcsémnél Nógráderenyén, 12 db franko 2 kor.-ért. 352-16

Védjegye

Magyar törlőgummi

kapható minden papirkereskedésben.

Magyar címer a védjegye,
Magyar diák csak ezt vegye!

Magyar Ruggya Társaság
Részv.-Társaság Budapest.

GYERKES MIHÁLY igazg.-tanító

által az 1907. és 1913. évi tanítói fizetés rendezési törvények alapján szerkesztett **államségélykérvény és mellékletei 2 korona.** Az évi tanmenetek elkészítéséhez legalkalmasabb **tananyagbeosztási nyomtatvány**

füzetek órendírlappal, bármelyik egyes osztály számára 1 kor., két együttes oszt. számára 1.40 kor., három oszt. számára 1.60 kor., négy oszt. számára 1.80 kor., öt vagy hat oszt. számára 2 kor. A **Bone-Gyerkes Tanítók útmutatója** 4 kor. előleges beküldése vagy utánvételes rendelés mellett beszerezhetők: **Stief Jenő és társa** könyvkiadónál **Kolozsvár**, ahol az összes népiskolai rendtartási nyomtatványok is kaphatók. 356 1-1

A sikeres tanítás kelléke

a jó „**tan eszköze**“.

Ilyen a BODA-féle mechanikai számoló-szerkezet, mely Magyarországon 7226. sz. a. Németországban 58.339/1910. sz. a. szabadalmat nyert. Az **elemi iskolák részére** 152.342/1909. sz. a. miniszterleg engedélyezett 1000 koronával jutalmazott. díszokleveli és áll. éremmel **küntetett**, az Orsz. Kath. Tan. Tanács által 32/1910. sz. alatt **engedélyezett**, továbbá az összes állami iskolák használatára külön is **engedélyezett** legjobb számoló-szerkezet. Számos elismerő levél, hivatalos bírálat igazolja gyakorlati értékét. **Ára 45 korona.** Megrendelhető a Szent-István-Társulatnál Budapest, VIII. Szentkirályi-u. 28.

Vizsgai **I**utalomkönyvek

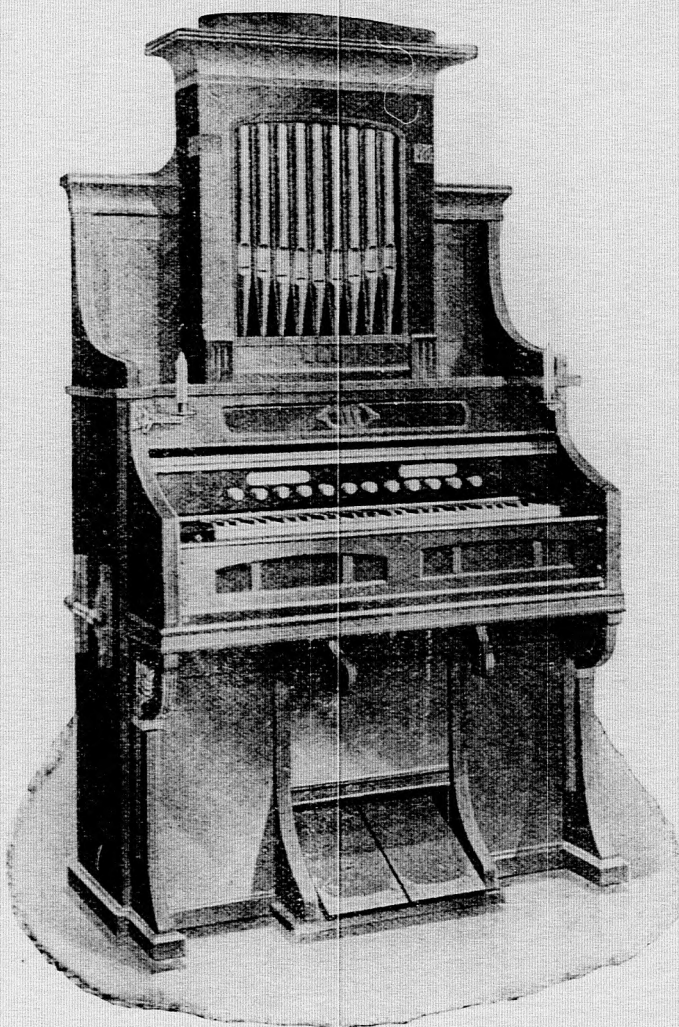
Teljes jegyzék
megjelenik
e hóban.

legolcsóbban beszerezhetők a
Szent-István-Társulat
könyvkereskedéseiben Buda-
pest, IV., Kecskeméti-utca 2.
és Szeged, Kárász-utca 10. sz.

A legjobb amerikai légszivó rendszerű
ORGONA-HARMONIUMOK
 a Szent-István-Társulatnál kaphatók.

A zene- és énekoktatás legmegfelelőbb segéd-eszköze.

A legkelle-
 mesebb
 szórakoztató
 hangszer.

E harmoniumok kiállításának szépségére, szolid és izléses kidolgozására különös súlyt fektetünk. A szerkezet kiválóságát és tartóságát biztosítja hosszú évek tapasztalati tudásával rátermett készítő, többszörösen kitüntetett szakképzettséges a felhasznált alkatrészek kitünő minősége. Harmoniumaink hangja teljes, nemes és öblös. Az orgonaszerűen lágú és e mellett erőteljes hang hajlékonyságával minden színárnyalat kifogástalanul és teljesen kifejezésre jut. A hangok meg-

szólamása minden fekvésben feltétlenül precíz s így az előadás minden egyes hangon könnyed és kellemes. A változatok a valóságnak megfelelők, működésük pedig, kitünő és erőteljes mechanikájuknál fogva teljesen egyenletes és biztos. Orgona-harmoniumjaink árai tisztán készpénzfizetés ellenében és úgy vannak szá-

mítva, hogy a megrendelők ezeket csomagolva, teljesen költségmentesen az utolsó vasuti vagy hajóállomásig szállítva kapják s így semmi újabb kiadásuk sincsen.

Az érdeklődőknek árjegyzéket szívesen küld a Szent-István-Társulat Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28.

Megfelelő kezesség mellett kedvező fizetési feltételek.

